Ἀριθ. 663 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Ἀτταλείου 32. 11 Σεπτεμβρίου 1888

ΖΩΓΡΑΦΕΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Καθ' ὅμοιον παραβιασμὸν τῶν λέξεων καὶ νοημάτων τὸ «ἐν οὐρανῷ» τοῦ στ. 212 μεταφράζεται: *ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ*. Ἀλλ' «οὐρανός» δὲν εἶνε οὔτε τὸ κατώτατον μέρος τῆς ἀτμοσφαίρας, ὁ *ἀήρ*, οὔτε τὸ ἀνώτατον, ὁ *αἰθήρ*, οὔτε αὐτὸ ἐν γένει τὸ φραγκάττικον *ἀτμοσφαῖρα* ἢ *ἀτμόσφαιρα*, ἀλλ' ἓν καὶ μόνον, ὁ *οὐρανός*, ἤτοι ἡ ὑπεράνω καὶ τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ αἰθέρος καὶ τῆς ἀτμοσφαίρας ἐν γένει ὑψίστη καὶ ἀπωτάτη χώρα, ὅπου φαίνονται τὰ ἄστρα, καὶ κατοικοῦσιν οἱ θεοί. Οὐδείς ποτε Ἕλλην, οὔτε πάλαι οὔτε νῦν, λέγων *οὐρανὸν* ἐννοεῖ *ἀτμοσφαῖραν*, ἀλλὰ μόνον *οὐρανόν*. Πῶς δ', ἐρωτῶμεν, εἶνε δυνατὸν ἡ πνοὴ τοῦ ζεφύρου νὰ γίνεται «κάλλιστον κελάδημα», ἤτοι εὐάρεστος ἦχος ὄχι εἰς τὰ αὐτία τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' *ἐν τῷ οὐρανῷ*, ὅπου κατοικοῦσιν οἱ θεοί; Τοιαύτας ἀτοπίας ὅστις ἐπιχειρεῖ νὰ ὑπερασπίζῃ, κοπιάζει εἰς μάτην. Ἢ τὸ «ἐν οὐρανῷ» ἐνταῦθα κεῖται ἀπολύτως, ἤτοι ἄνευ γενικῆς, καὶ τότε ἡ φράσις οὐδένα νοῦν ἔχει, ἢ ἀναφέρεται εἰς τὸ «πόλεος ἐμᾶς», καὶ ἔχει τὴν ἐκδοχήν, ἣν ἡμεῖς ἀπεδείξαμεν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ, ὅτι ἔχει.

Τὸ «πεμφθεῖσα» τοῦ στ. 219 μεταφράζει ὁ κ. Π. *ὁδηγηθεῖσα*. Ἀλλὰ τὸ «πέμπω» οὐδέποτε σημαίνει *ὁδηγῶ*· παρεβιάσθη δὲ καὶ ἐνταῦθα τὸ κείμενον, διὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς αὐτὸ ἡ καὶ μετὰ τὴν διόρθωσιν ἀνεφάρμοστος ἑρμηνεία.

Φέρε νῦν ἐξετάσωμεν καὶ τὴν τελευταίαν ὑπολειφθεῖσαν ἔνστασιν τοῦ ἐπικριτοῦ. Εἴπομεν ἡμεῖς καὶ ἀπεδείξαμεν διὰ μακρῶν (σελ. 311-314), ὅτι ἡ *ὑπὲρ* ἐν συντάξει σημαίνει τὸ *ὑπεράνω* ἐπὶ στάσεως· ἀλλ' ἐπὶ κινήσεως, κίνησιν δ' ἐκφράζει ἡ πρόθεσις οὐ μόνον μετ' αἰτιατικῆς, ἀλλὰ καὶ μετὰ γενικῆς, ὅπως ἐνταῦθα, ἡ ὑπὲρ ἐμφαίνει τὴν ὑπεράνω μέν, ἀλλὰ *πρὸς τὸ πέραν* ὁριζόντιον κίνησιν. Καὶ δέχονται μὲν οἱ σοφοὶ κριτικοὶ τὴν κίνησιν ταύτην ἐν τῷ ἡμετέρῳ χωρίῳ, καὶ δὴ καὶ τὴν *πρὸς τὸ πέραν*, ἤτοι τὴν *ὁριζόντιον*, ἀλλ' ἀποδίδοντες εἰς τὴν κίνησιν ταύτην τὴν ἐναντίαν πρὸς τὴν ὀρθὴν καὶ πραγματικὴν διεύθυνσιν. Ἡ *ὑπὲρ* ὅμως ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐκφράζει κίνησιν κατευθυνομένην ὄχι *πρὸς τὸν λέγοντα*, ἀλλὰ τὸ *ἐκ διαμέτρου ἐναντίον*. Ἵνα δὲ ἡ πρόθεσις *ὑπὲρ* ἐπὶ κινήσεως δηλώσῃ κατεύθυνσιν πρὸς τὸν λέγοντα, πρέπει νὰ τεθῇ λέξις ἢ φράσις δηλοῦσα *σαφῶς* καὶ *ἀναμφισβητήτως*, ὅτι ὁ λέγων φαντάζεται ἐν τῇ περιστάσει, περὶ ἧς λέγει, τὴν διεύθυνσιν ἀντίθετον πρὸς τὴν φυσικήν, τοιαύτης δὲ λέξεως ἢ φράσεως οὐδὲ σκιὰ ὑπάρχει ἐν τῷ ἡμετέρῳ χωρίῳ» (σελ. 311). Διὰ τοῦ ἡμετέρου κανόνος τούτου, ὃν καὶ ἐστηρίξαμεν δι' ἀφθόνων παραδειγμάτων (σελ. 311-312), ἠθελήσαμεν νὰ θέσωμεν φραγμὸν εἰς ἀπειραρίθμους εἰκαιολογίας καὶ παρερμηνείας, ὧν γέμουσιν αἱ ἐκδόσεις τῶν ποιητῶν μάλιστα, καὶ παραδώσωμεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας ἀσφαλὲς κριτήριον ἐν τῇ χρήσει τῆς προθέσεως ταύτης ἐπὶ κινήσεως. Δυστυχῶς ὅμως ὁ ἡμέτερος ἐπικριτὴς ἀνέγνω μέν, ἀλλ' ἄνευ τῆς δεούσης προσοχῆς τὸν ἡμέτερον κανόνα, ὅθεν καὶ οὐδὲν ἐξ ὅσων λέγομεν ἐννόησεν, καθ' ἃ βλέπομεν ἐξ ὅσων λέγει. Καὶ ὅμως δὲν εἶνε δύσκολον πρᾶγμα νὰ ἐννοήσῃ τις ποία εἶνε ἡ φυσικὴ διεύθυνσις τῆς ὁριζοντίου κινήσεως, ἣν ἐμφαίνει ἡ *ὑπέρ*, καὶ ποία ἡ ἀντίθετος πρὸς ταύτην καὶ ἐναντία.» Οπως ἐν τῇ πρὸς τὰ ἄνω κινήσει ἡ *ὑπὲρ* ἐμφαίνει *ἀπομάκρυνσιν* ἀπὸ τοῦ λέγοντος, οὕτω καὶ ἐν τῇ ὁριζοντίῳ κινήσει, ἣν ἄλλως οὐδεὶς ἀρνεῖται, ἡ φυσικὴ διεύθυνσις τῆς κινήσεως ταύτης εἶνε προδήλως ἡ τῆς ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τοῦ λέγοντος, ἤτοι ἡ *πρὸς τὸ πέραν*. Ἀλλὰ πλειστάκις ὁ λέγων φαντάζεται τὸ ἐναντίον, βέβαιον ὡς ἀφετηρίαν κινήσεως, ὄχι ἑαυτόν, ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενον τοῦ λόγου, καὶ τότε, ὡς εἰκός, ὁ *πρὸς ὃν* ὅρος καὶ ὁ *ἀφ' οὗ* ἐναλλάσσονται· πάντοτε ὅμως ἡ ἐναλλαγὴ αὕτη δηλοῦται δι' ἁρμοδίας λέξεως ἢ φράσεως. Ὅτι αἱ λέξεις καὶ φράσεις αὗται εἶνε τοπικὰ ἐπιρρήματα ἢ προθετόπτωτα, μάλιστα δὲ ῥήματα κινήσεως δηλωτικά, δὲν τὸ εἴπομεν, διότι ἐκρίναμεν περιττὸν τὸ πρᾶγμα, ἀφ' οὗ ὁ πρῶτος λεξικογράφος

δύναται νὰ πληροφορήσῃ ἐν ἀνάγκῃ τὸν ἀναγνώστην περὶ τῶν τοιούτων. Ὁ Pape π. χ. ἐν αὐτῇ τῇ λέξει *ὑπὲρ* σημειώνει εὐθὺς ἀρχόμενος τοῦ ἄρθρου ταῦτα: « Proposition. A. c. gen. *über*, zunächst—1) a) *darüber hin, bei Verbis der Bewegung.*»

Ἓν ἁπλούστατον παράδειγμα θέλει διασαφηνίσῃ τὸ πρᾶγμα. Ὅταν, ἕλλην τις ὢν καὶ ἐντεῦθεν τοῦ Αἵμου διατρίβων, λέγει ἁπλῶς: *Ὁ δεῖνα τρέχει ὑπὲρ τὸν Αἷμον* ἐν συντάξει, ἢ: *Ὁ δεῖνα ὑπερπηδᾷ ἢ ὑπερβαίνει τὸν Αἷμον* ἐν συνθέσει, ἄνευ ἑτέρας λέξεως, ὁριζούσης *τὴν ἐπίταδε* ἢ *ἐπέκεινα* τοῦ Αἵμου κατεύθυνσιν, ἤτοι *πρὸς νότον* ἢ *πρὸς βορρᾶν*, οὐδεὶς εἶνε δυνατὸν νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι ἡ κίνησις αὕτη κατευθύνεται πρὸς νότον, ἤτοι πρὸς τὸν λέγοντα, καὶ ὄχι τοὐναντίον, ἤτοι πρὸς βορρᾶν. Αὕτη εἶνε ἡ φυσικὴ κατεύθυνσις, περὶ ἧς εἴπομεν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σημειώσει. Ἀλλ' ὅταν λέγει τις: *Ὁ δεῖνα δραμὼν ὑπὲρ τὸν Αἷμον ἦλθεν*, ἡ φυσικὴ κατεύθυνσις ἀντεστράφη, διότι ἐτέθη ἡ λέξις *ἦλθεν*, ἥτις οἴκοθεν ἐμφαίνουσα *προσπέλασιν* πρὸς τὸν λέγοντα, ὄχι ἀπομάκρυνσιν ἀπ' αὐτοῦ, ὑποκατέστησεν ἐξαφανίσασα τὴν φυσικὴν κατεύθυνσιν τῆς κινήσεως, ἣν θὰ εἶχεν ἡ *ὑπὲρ* ἄνευ τῆς λέξεως: *ἦλθεν*. Ὁ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ πασῶν τῶν ὁμοίων λέξεων, ὧν ἐν τῇ ἐννοίᾳ συμπεριλαμβάνεται καὶ *τοπικὸς* ὁρισμός, ἀντίθετος πρὸς τὸν ὑπὸ τῆς *ὑπὲρ* ἐμφαινόμενον *φυσικόν*, περὶ οὗ προείπομεν. Ἰδοὺ ἐν περιττοτέρᾳ ἐπεξηγήσει ὁ ἡμέτερος κανών, ὃν ἐφαρμόσαντες εἰς τὴν ἡμετέραν τῶν Φοινισσῶν στροφήν, ἐποιήσαμεν ἐκποδὼν μίαν τῶν κυριωτάτων παρερμηνειῶν, ὧν ἕνεκα ἔμενεν αὕτη μέχρι τοῦδε ἀκατάληπτος, καὶ ἔδιδεν ἀφορμὴν εἰς ἀτελευτήτους παραδιορθώσεις καὶ παρερμηνείας.

Ἀλλ' ὁ ἡμέτερος κριτής, ἀμελήσας νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὸ νόημα τοῦτο τοῦ ἡμετέρου κανόνος, νόημα ἀνεπίδεκτον ἀντιῤῥήσεως, καὶ θέλων νὰ ἐπαναγάγῃ τὰ πράγματα εἰς τὴν προτέραν ἀσάφειαν, ὅπως ἐφαρμόσῃ τὴν διόρθωσίν του—οὐδεὶς δ' ἀγνοεῖ, ὅτι τὰ θολὰ νερὰ προτιμῶσι πάντοτε οἱ διορθωταὶ— ἠρνήθη τὸ κῦρος τοῦ κανόνος, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀρνήσεώς του παρέθηκεν ἐκ τοῦ Αἰσχύλου τὸ Ἀγαμ. 283: «ὑπερθοροῦσα», τὸ 289 «λίμνην ὑπὲρ Γοργῶπιν», τὸ 293 «πρῶν' ὑπερβάλλειν», τὸ 554 «ὑπὲρ θαλάσσης ἢ γθονὸς ποτωμένοις» καὶ τὸ Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβ. 86

«βοᾷ ὑπὲρ τειχέων
ὁ λεύκασπις ὄρνυται λαὸς εὐ-
τρεπὴς ἐπὶ πτόλιν διώκων».

Ἀλλ' εὐκολώτατον πρᾶγμα εἶνε εἰς τὸν ἀναγνώστην ν' ἀνοίξῃ τὸν Αἰσχύλον καὶ νὰ ἴδῃ, ὅτι οὐδὲν τῶν παραδειγμάτων τούτων ἀναιρεῖ τὸν ἡμέτερον κανόνα, ἐξ ἐναντίας δ' ὅτι πάντα ἐπικυροῦσιν αὐτόν. Τὰ πρῶτα τρία ἐλήφθησαν ἐκ τῆς ἐν Αἰσχύλ. Ἀγαμ. 268—303 ῥήσεως τοῦ κήρυκος, ὅστις οὐ μόνον εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ῥήσεως λέγει 269: «*δεῦρ' ἔπεμπεν*», ἀλλὰ καὶ πολλάκις προϊὼν παρεμβάλλει τοιαύτας λέξεις («φῶς . . . *μολόν*» στ. 289-90, «ἔσκηψεν . . . *ἀφίκετο* . . . σκήπτει» 294-8), ὥστε εἶνε ἀδύνατον ἡ διὰ τῆς *ὑπὲρ* δηλουμένη ὁριζοντία κίνησις νὰ ἐκληφθῇ ὡς φυσική, ἤτοι ὡς ὄχι πρὸς αὐτὸν ἀλλὰ τοὐναντίον πρὸς τὰ μακρὰν αὐτοῦ κατευθυνομένη. Ἐξ ἐναντίας ἡ *ὑπὲρ* ἐν Ἀγαμ. 554 σημαίνει ἁπλῶς καὶ μόνον τὸ ὑπεράνω. Τὸ δ' ἐκ τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβ. 88 χωρίον ἀποροῦμεν πῶς ποτε καὶ παρέθηκεν ὁ κ. Π., ἀφ' οὗ καὶ μόνον ἐξ ὧν αὐτὸς οὗτος ἀναφέρει, ὅτι ταῦτα «λέγει ὁ Χορὸς ἐν Θήβαις περὶ τοῦ ἔξωθεν πολιορκοῦντος στρατοῦ τῶν Ἀργείων», εἶνε προφανῶς ἀδύνατον τὸ «ὑπὲρ τειχέων», εἴτε εἰς τὸ «ὄρνυται» ἀναφερόμενον εἴτε εἰς τὸ «διώκων», νὰ ἔχῃ τὸν κοινὸν νοῦν. Τὰ τοιαῦτα εἶνε καὶ λέγονται ἀτοπίαι· διὰ τοῦτο δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Δινδόρφιον τὸ *ὑπὲρ τειχέων* τοῦτο ἀποκηρύττουσιν ὡς «absurdum», καὶ διορθώνουσιν: «ὑπὲρ τάφρων». Κακῶς καθ' ἡμᾶς, διότι τὸ «ὑπὲρ τειχέων» ἐνταῦθα ἐμφαίνει ὄχι κίνησιν, ἀλλὰ στάσιν, δηλοῖ δὲ τὸν τόπον, ὅπου (ὄχι *ὁπόθεν*, διότι οὕτως ἐφαντάσθη ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα τὴν τοπικὴν κατηγορίαν) ὄρνυται ὁ λαὸς τῶν Ἀργείων διώκων ἐπὶ τὴν πόλιν. Εἶνε δὲ ὁ τόπος οὗτος ὁ ἐκτὸς καὶ *πέραν* τῶν τειχῶν χῶρος, ὅπου βοῶσιν ὀρνύμενοι οἱ Ἀργεῖοι. Εὐλογώτατα ἄρα ὁ ποιητὴς λέγει «ὑπὲρ τειχέων», ἤτοι: *πέραν* τῶν τειχῶν, *ἐπέκεινα* τῶν τειχῶν. Ἡ μόνη δ' αὕτη ὀρθὴ ἑρμηνεία, ἣν καὶ πρὸ ἡμῶν ἐξήνεγκεν ὁ Schütz («ὑπὲρ τειχέων non est, ut Burtonus vertit, *super mœnia*, sed *ultra mœnia*, *jenseits der Mauern*, *vor der Stadt*»), οὐ μόνον δὲν ἀναιρεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐπικυροῖ ὅσα εἴπομεν περὶ τῆς *ὑπέρ*. Καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἄρα τῶν Φοινισσῶν χωρίῳ, ὅπου οὔτε *δεῦρο*, οὔτε ἄλλη τις λέξις τοιαύτη, ἀντιστρεπτικὴ τῆς φυσικῆς καὶ *ἐπέκεινα* τοῦ λέγοντος κατευθύνσεως τῆς κινήσεως ὑπάρχει, τὸ « ὑπὲρ ἀκαρπίστων πεδίων Σικελίας» οὐδὲν ἄλλο σημαίνει οὐδὲ δύναται νὰ σημαίνῃ, εἰ μή: *πέραν τῶν ἀκαρπίστων πεδίων τῆς περιῤῥύτου Σικελίας*, ὅπως ἡμεῖς ἡρμηνεύσαμεν.

Τοιοῦτοι, ὦ θεοὶ ῥαχέων, οἱ γραμματικοὶ λόγοι, ἐφ' ὧν ἐστήριζε τὴν κατὰ τῆς ἡμετέρας ἑρμηνείας καὶ ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐτοῦ διορθώσεως κρίσιν ὁ κ. Πανταζίδης. Ἀλλὰ τὰ πράγματα αὐτὰ ἀποκρούουσιν ἔτι ἀποτομώτερον τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθεῖσαν διόρθωσιν.

«Ἡ θεμελιώδης ἔννοια τοῦ χοροῦ», λέγει ὁ κ. Π., εἶνε, ὅτι οἱ Ἀγηνορίδαι ἐξέπεμψαν τὸν χορὸν τῶν Φοινισσῶν ὄχι *εἰς Θήβας*, ἀλλ' εἰς Δελφούς, ὅτι ὅμως ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ταξειδίου ἐναντίος ἄνεμος πνεύσας ἠνάγκασε τὸν χορὸν ν' ἀλλάξῃ δρόμον καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς Θήβας· ὥστε, συμπεραίνει, ἂν αἱ Φοίνισσαι εὑρίσκονται καθ' ὃν χρόνον ἀρχίζει τὸ δρᾶμα, ὄχι ἐν Δελφοῖς ἀλλ' ἐν Θήβαις, αἴτιον τούτου δὲν εἶνε ἡ ἐπὶ Θήβας στρατεία τῶν Ἀργείων, τοῦτο, λέγει, εἶνε δευτερεῦον κώλυμα, ἐπελθὸν μετέπειτα, ἀλλ' ὁ ἐν μέσῳ τῷ πλῷ πνεύσας ἐναντίος ἄνεμος. Ἐὰν ὁ κ. Π. δὲν περιώριζε τὰς ἐρεύνας του εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χωρίον, κοιτάζων πῶς νὰ παρεμβάλῃ εἰς αὐτὸ τὴν διόρθωσίν του, ἀλλ' ἐμελέτα μετὰ τῆς αὐτῆς προσοχῆς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τὸ δρᾶμα, κοιτάζων ὄχι πῶς φαντάζεται αὐτὸς ἐκ τῶν προτέρων τὰ πράγματα, ἀλλὰ πῶς ἐφαντάσθη αὐτὰ ὁ ποιητής,—τί λέγομεν; ἐὰν δύο μόνον φύλλα ἔστρεφε τῆς ἡμετέρας ἐκδόσεως, καὶ ἔβλεπε τί ἀποκρίνεται αὐτὸς ὁ Χορὸς πρὸς τὸν Πολυνείκην, ἤθελε πεισθῇ ἀδιστάκτως, ὅτι ἡ ἐπίνοια, εἰς ἣν παρήγαγεν αὐτὸν ὁ γερμανισμός, ὁ pruritus emendandi (ἡ φαγούρα τῆς διορθώσεως), καθὼς ἔλεγεν ὁ Ἑρμάννος, ἦτο ἀτυχὴς καὶ ἄστοχος. Εὐθὺς μετὰ τὰ χορικὰ μέλη—καὶ αὐτὰ δ' ἄλλως μαρτυροῦσι σαφῶς ὅ,τι λέγομεν (πρβλ. μάλιστα στροφ. β'.: «νῦν *δέ* μοι πρὸ τειχέων θούριος μολὼν Ἄρης κτλ.») — ἐπιφαίνεται ὁ Πολυνείκης, ὅστις, ἰδὼν τὸν χορὸν τῶν Φοινισσῶν, ἐρωτᾷ, στ. 278-9:

Ξέναι γυναῖκες, εἴπατ' ἐκ ποίας πάτρας
ἑλληνικοῖσι δώμασιν πελάζετε;

ὁ δὲ χορὸς τῶν Φοινισσῶν ἀποκρίνεται ταῦτα 280-5:

Φοίνισσα μὲν γῆ πατρὶς ἡ θρέψασά με,
Ἀγήνορος δὲ παῖδες ἐκ παίδων δορὸς
Φοίβῳ μ' ἔπεμψαν ἐνθάδ' ἀκροθίνιον.
Μέλλων δὲ πέμπειν μ' Οἰδίπου κλεινὸς γόνος
μαντεῖα σεμνὰ Λοξίου τ' ἐπ' ἐσχάρας,
ἐν τῷδ' ἐπεστράτευσαν Ἀργεῖοι πόλιν.

Δὲν ἔφερε λοιπὸν εἰς Θήβας τὸν χορὸν τῶν Φοινισσῶν ὁ ἐναντίος τοῦ κ. Πανταζίδου ἄνεμος, ἀλλ' *ἔπεμψαν εἰς Θήβας* (=«μ' ἔπεμψαν ἐνθάδ'») *οἱ Ἀγηνορίδαι*, τουτέστιν οἱ *Τύριοι*, ἐκλέξαντες αὐτὰς ἐξ Ἀγηνορίδων, ἤτοι Τυρίων παρθένων.

Οὐδ' *ὡδήγησαν* (διότι εἰς *ὁδηγηθεῖσα*, καθὼς εἴδομεν, μετέβαλεν αὐθαιρέτως τὸ « πεμφθεῖσα » τοῦ στίχου 219 ὁ κ. Π.), οὐδ' ὡδήγησαν, λέγω, τὸν χορὸν εἰς τοὺς « ὁμογενεῖς Λαΐου πύργους», ἤτοι εἰς τοὺς συγγενεῖς Θηβαίους, ἄλλοι τινὲς οἱτινεσδήποτε (ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ναῦται βέβαια· ἢ τίνες ἄλλοι;) ἀναγκασθέντες ὑπὸ τοῦ ἐναντίου ἀνέμου, ἀλλ' οἱ Ἀγηνορίδαι, τουτέστιν οἱ Τύριοι, καὶ οὗτοι ὄχι ἄλλοι τινὲς τυχὸν (οἷον ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ναῦται), ἀλλ' οἱ Τύριοι οἵτινες καὶ ἐξέλεξαν τὸν χορὸν ἐκ τῶν Ἀγηνορίδων, ἤτοι τῶν Τυρίων παρθένων («Ἀγήνορος δὲ παῖδες ἐκ παίδων . . . μ' ἔπεμψαν ἐνθάδε»), τουτέστιν *οἱ ἐν Τύρῳ Τύριοι*.

Καὶ ἂν ἄρα ὅλοι οἱ γραμματικοὶ ὑπὲρ τῆς ἐπινοίας τοῦ διορθωτοῦ καὶ κατὰ τῆς ἡμετέρας ἑρμηνείας λόγοι ἠλήθευαν, ὅπερ οὐδαμῶς, καθὼς εἴδομεν, συμβαίνει, πάλιν εἰς οὐδὲν ἤθελαν ὠφελήσῃ, ἀφ' οὗ ἡ *θεμελιώδης ἰδέα* τῆς ἐπινοίας αὐτοῦ ἀναιρεῖται σαφῶς καὶ διαῤῥήδην ὑπὸ τῆς θεμελιώδους περὶ τοῦ πράγματος τούτου ἰδέας αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ—ἐκτὸς ἐὰν καὶ τὸ χωρίον τοῦτο ἀθετηθῇ ἢ θεωρηθῇ ὡς ἐφθαρμένον καὶ διορθωθῇ, ὅπερ μέχρι τοῦδε τοὐλάχιστον εἰς οὐδενὸς τὸν νοῦν ἐπῆλθε.

Ἐν Μυτιλήνῃ, τῇ 6 Αὐγούστου 1888.

Δ. Ν. Βερναρδάκης.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Πῶς! αὐτὸ λοιπὸν ἐννόουν; Ὑπώπτευον τὴν Γιλβέρτην; Συνέδεον μὲ πρόθεσιν προσβλητικὴν τὴν ἀγαθὴν νεάνιδα μὲ τὸν καλὸν ἐκεῖνον νέον; Ἀνεμίγνυον, τὰ ὀνόματά των εἰς κακοήθειάν τινα, ἐξηγουμένην διὰ τῆς ἁπλῆς φράσεως: «λέγουν!.. φλυαροῦν!» Ἐτόλμων νὰ ἐπιρρίψωσι κατὰ τῶν δύο ἐκείνων ὄντων βόρβορον καὶ δηλητήριον, οὗ τὸ ποιὸν ὁ Βερδιὲ ἀκόμη ἠγνόει!

Ὁ ταγματάρχης ἠγέρθη πελιδνὸς καὶ παρατηρῶν ἐναλλάξ τὸν Γκενὼ καὶ τὸν συμβολαιογράφον—ἥκιστα ἥσυχον—καθημένους ἀμφοτέρους:

—Ἤθελα νὰ γνωρίζω ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐτόλμησαν νὰ ἐπινοήσωσι τοιαύτην κακοήθειαν εἶπε, διὰ νὰ τοὺς κόψω τ' αὐτιά!

Καὶ ταῦτα λέγων μὲ φωνὴν εὐσταθῆ, ὀξείαν ὡς συριγμὸν μαστιγίου, ὁ στρατιωτικὸς ἐκόμβωνε τὴν ρεδιγκόταν του μὲ νευρικὴν ταραχὴν ἀπειλητικήν, ὡς νὰ ἤθελε νὰ βαδίσῃ κατ' εὐθεῖαν κατὰ τῆς συκοφαντίας καὶ νὰ τὴν κατασυντρίψῃ.

—Δὲν φαίνεται κανένας σακάτης ὁ ταγματάρχης, διελογίζετο ὁ Γκενὼ βλέπων αὐτόν. Ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ αὐτὸ τὸ ἦθος ἔμπροσθεν τῶν ἐκλογέων του!..

Ὁ Καππὰ προσεπάθει ἤδη νὰ καταπραΰνῃ τὸν θεῖον τῆς Γιλβέρτης. Εἶχεν ἐγερθῆ καὶ

αὐτός. Δὲν ἔπρεπε νὰ δυσαρεστηθῇ, τοῦ ἔλεγεν. Τὸ τοιοῦτο δὲν συνετέλει εἰς τίποτε. Ἂν τοῦ εἶπεν αὐτά, αὐτός, ὁ Καπποά, ἂν ἦλθε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁμοῦ μὲ τὸν Γκενὼ νὰ εὕρωσι τὸν Βερδιὲ εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἤθελαν νὰ τὸν εἰδοποιήσωσιν, ὡς φίλοι! . . Προφανῶς ἐσυκοφάντουν τὸν Βερδιέ, ἐσυκοφάντουν τὴν δεσποινίδα Γιλβέρτην, ἐσυκοφάντουν τὸν κύριον δὲ Μομβρέν... ἀλλὰ τέλος πάντων, ὤφειλε νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι τὰ φαινόμενα . . . συνδυαζόμενα μὲ τὴν κακοβουλίαν τῶν πονηρῶν. . . .

— Τὰ φαινόμενα ; . . Ποῖα φαινόμενα ; ἀνέκραξεν ὁ Βερδιὲ διακόπτων τὸν συμβολαιογράφον.

— Σεῖς ὁ ἴδιος ... εἰς Δαμμαρί, τὴν ἡμέραν, ὁποῦ συνηντήσατε τὸν μαρκήσιον δὲ Μομβρέν...

— Αἴ, τί ;

— Λοιπὸν καὶ σεῖς ἐφαίνεσθε ὑπὲρ τὸ δέον φιλόφρων πρὸς τὸν μαρκήσιον. Τοῦ ἐσφίγξατε τὴν χεῖρα !

— Μάλιστα !

— Τὸ παρετήρησαν καὶ τὸ ἐσχολίασαν κακῶς.

— Ἤμην λοχαγὸς τοῦ υἱοῦ του . . . Ὑπολήπτομαι τὸν κ. δὲ Μομβρέν.

— Τὸν ὑπολήπτεσθε ; Τὸν ὑπολήπτεσθε !... Ἠμπορεῖτε νὰ τὸν ὑπολήπτεσθε ἐντὸς τοῦ οἴκου σας. Ἀλλ' εἰς τὴν πολιτικὴν δὲν ὑπολήπτονται φανερὰ τοὺς ἀντιπάλους των.

— Ἄ, νὰ παρ' ἡ ὀργή ! ἀνέκραξεν ὁ Βερδιέ. Ἀλλ' ὁ κτηνίατρος τὸν ἀνεχαίτισεν.

— Φίλτατε ὑποψήφιε, εἶπεν αὐτῷ ὁ Γκενώ, ἐὰν παραφέρεσθε καὶ ἂν διαρκῶς μᾶς διακόπτετε, δὲν θὰ μάθητε τίποτε ! . . . Ἔχετε δὰ ὀλίγην ὑπομονήν ! . . Ἡμεῖς ἐνδιαφερόμεθα διὰ τὸ καλόν σας, δὲν εἰν' ἔτσι ; Λοιπὸν μάλιστα, σᾶς λέγω ὅτι τὰ φαινόμενα δικαιολογοῦν αὐτὰς τὰς μικροφλυαρίας. . .

— Ὦ ! εἰπέ τας κάλλιον κακοηθείας, ἀχρειότητας, Γκενώ ! εἶπεν ὁ μικρόσωμος Καπποὰ πάντοτε περιεσκεμμένος.

Ὁ Βερδιὲ ἐπνίγετο ἐκ τῆς στενοχωρίας. Ἐπορεύθη πρὸς τὸ παράθυρον, τὸ ἤνοιξε βιαίως, ἐνῷ ὁ Καπποὰ παρετήρει τὸ κίνημά του μετά τινος ἀνησυχίας. Καὶ ἐνῷ ὁ ταγματάρχης προέβαλε τὴν κεφαλὴν διὰ ν' ἀναπνεύσῃ δροσερὸν ἀέρα, ὁ μικρόσωμος συμβολαιογράφος ἀπεσύρετο ἀθορύβως εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ θαλάμου, ἀπομακρυνόμενος τοῦ παραθύρου διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον.

Ὁ Βερδιὲ μετὰ τοῦτο ἠθέλησεν, ἀπῄτησε νὰ τοῦ ὁμιλήσωσι φανερά. « Ἐμπρός ! . . . λέγετε !. εἶπε, χωρὶς ἐπιφυλάξεις». Ὅ,τι ἐψιθύριζον οἱ ἄλλοι σιγά, αὐτὸς ἤθελε νὰ τὸ ἀκούσῃ μεγαλοφώνως. Ἐμπρός ! Τί ἰσχυρίζοντο αὐτοὶ οἱ ἀχρεῖοι ;

Βαθμηδὸν δὲ ὁ στρατιωτικὸς ἐνόμιζεν ὅτι περιεσφίγγετο ὑπὸ τριβόλων καὶ ἀκανθῶν, ὅτι περιεβάλλετο ἀπὸ τέλματα βορβορώδη. Ὁ Γκενὼ καὶ ὁ Καπποὰ ἐκ περιτροπῆς λαμβάνοντες τὸν λόγον ἀνεκοίνωσαν αὐτῷ ὅτι ἐθεάθη ἡ Γιλβέρτη εἰς Ἀβὼν εἰσερχομένη κρυφίως ὁμοῦ μετὰ τοῦ κ. δὲ Μομβρὲν εἰς οἰκίαν τινὰ χωρικῶν πλησίον τοῦ ναοῦ. Ἦτο ἀδύνατον νὰ πλανῶνται. Τοὺς εἶχον παρακολουθήσει· τοὺς εἶχον ἴδει.

— Τὴν Γιλβέρτην ;

— Τὴν δεσποινίδα ἀνεψιάν σας, μάλιστα !

— Δὲν εἶνε ἀληθές !

— Σᾶς ἐπαναλαμβάνομεν ὅ,τι βεβαιοῦσιν.

— Καὶ ποῖος βεβαιοῖ αὐτό :

— Ὅλος ὁ κόσμος !

— Ὅλος ὁ κόσμος ψεύδεται ! εἶπεν ὁ Βερδιὲ μετὰ φωνῆς ἰσχυρᾶς.

Εἰς μάτην ὁ Καπποὰ παρετήρει ὅτι ἐπειδὴ ὁ ταγματάρχης εἶχεν ἀνοίξει τὸ παράθυρον, ἠδύναντο ν' ἀκούσωσιν ἐκ τοῦ κήπου πᾶν ὅ,τι ἐλέγετο ἐν τῷ θαλάμῳ.

— Ἔστω ! ναί ! τόσον τὸ καλλίτερον! ἀπήντησεν ὁ Βερδιέ. Ἐπεθύμουν νὰ τὸ ἀκούσῃ ὅλος ὁ κόσμος. . . αὐτὸς ὁ *ὅλος ὁ κόσμος* τὸν ὁποῖον λέγετε, ὅστις πρέπει νὰ ἔχῃ ἓν ὄνομα, νομίζω, ὅστις πρέπει ἐπίσης νὰ ἔχῃ καὶ μίαν παρειὰν διὰ νὰ τὴν ραπίσω !

Ὁ Γκενώ, βλέπων ὅτι τὰ πράγματα ἐδεινοῦντο, παρετήρησεν ὅτι αὐτὸς δὲν θ' ἀνεμιγνύετο ποσῶς εἰς τὴν ὑπόθεσιν, οὐδὲ θ' ἀνελάμβανε νὰ ὁμιλήσῃ περὶ αὐτῶν τῶν *διαδόσεων*, ἂν ὁ ταγματάρχης δὲν ἦτο ὑποψήφιος.

— Μάλιστα ! διότι φυσικὰ ὁ ὑποψήφιος εἶνε ὁ σκοπὸς κατὰ τοῦ ὁποίου βάλλεται πᾶσα ὕβρις ! διότι τὰ πάντα δύνανται νὰ εἴπωσι πρὸς τὸν ὑποψήφιον ! . . . Καὶ ἂν ἔχῃ σύζυγον ἢ τέκνον, δύνανται νὰ τ' ἀτιμάσωσιν, ὅπως ἠθέλησαν νὰ ἐξυβρίσωσι καὶ τὴν ἀνεψιάν μου ! . . Λοιπὸν αὐτὸ μόνον εὗρον νὰ εἴπωσι κατὰ τοῦ ὑποψηφίου σας ; . . . Ὅτι πωλεῖ τὴν ἀνεψιάν του πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ ἀντιπάλου του, διὰ ν' ἀποστῇ τοῦ ἀγῶνος ὁ ἀντίπαλος οὗτος καὶ τοῦ ἀφήσῃ ἐλεύθερον τὸ στάδιον ;

— Αὐτό ! εἶπεν ὁ Γκενώ.

— Ἂν τοὺς εἶχα εἰς τὰς χεῖράς μου τοὺς ἀχρείους ! . . . ἤρχισεν αὖθις νὰ λέγῃ ὁ Βερδιέ, βλέπων εἰς τὸν κῆπον, ὡς νὰ ἠδύναντο διὰ μέσων τῶν δένδρων νὰ διακρίνῃ τοὺς συκοφάντας τῆς Γιλβέρτης.

— Τέλος πάντων ὅμως — εἶπε ὁ Καπποὰ τολμήσας ν' ἀναλάβῃ τὸν λόγον καὶ πλησιάζων βαθμηδόν,—τέλος πάντων, διὰ νὰ κατασυντρίψητε εἰς κόνιν αὐτὴν τὴν συκοφαντίαν, ἐννοεῖτε, ταγματάρχα ; διὰ νὰ τὴν ἐκμηδενίσητε ὁλοτελῶς, ἔπρεπε νὰ μάθητε τί ὑπῆγε νὰ

κάμῃ εἰς Ἀβὼν ἡ δεσποινὶς Γιλβέρτη, ὅτε τὴν κατεσκόπευσαν.

— Ἡ Γιλβέρτη ; Ἡ Γιλβέρτη οὐδέτοτε μετέβη εἰς Ἀβών ! Ἢ ἐὰν μετέβη, θὰ μετέβη χάριν ἀγαθῆς τινος πράξεως, τὴν ὁποίαν δὲν μοῦ εἶπεν.

— Πιθανῶς, εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος. Ὅπως καὶ τὴν ἑσπέραν, καθ' ἣν εἴχομεν τὴν τιμὴν νὰ τὴν συναντήσωμεν πρὸ τοῦ *Μεγάλου Μοράρχου* δὲν εἶνε ἀληθές, Γκενώ ;

Ὁ μικρόσωμος Καπποὰ ἠρώτα τὸν κτηνίατρον διὰ βλέμματος πλαγίου, εἰρωνικοῦ, ἀποψήχων ἅμα τὸν πῖλόν του ἐνῷ ἐστρέφετο πρὸς τὸν εὔσαρκον σύντροφόν του.

Τοῦ *Μεγάλου Μοράρχου ;* Ὁ Βερδιὲ ἄφωνος, ἔβλεπεν ἀπορῶν, μὴ γινώσκων τὴν φορὰν ταύτην ποῦ οἱ δύο ἐκεῖνοι ἤθελον νὰ καταλήξωσιν

— Ναί, ναί !. . . εἶπεν ὁ Γκενώ, πρὸ τοῦ ξενοδοχείου τοῦ *Μεγάλου Μοράρχου*, εἰς Μελέν!

— Αἴ, λοιπόν ; ἠρώτησεν ὁ στρατιωτικός.

— Τὴν ἑσπέραν τῆς πρώτης δημοσίου ὁμηγύρεως εἰς Σαλλύ . . . τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἑσπέραν . . .

— Αἴ, λοιπόν ; ἐπανέλαβεν ὁ Βερδιέ.

— Ἐγευματίσαμεν εἰς τὸ Νομαρχεῖον, ὁ Καπποὰ καὶ ἐγώ.

— Χωρὶς τὸν νομάρχην, εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος. Εὑρίσκεται πάντοτε εἰς Παρισίους ὁ νομάρχης !

— Αἴ, λοιπόν ; ἠρώτησε καὶ ἐκ τρίτου ὁ ταγματάρχης ἀμηχανῶν ἐκ τῶν περιστροφῶν ἐκείνων, τῶν προμηνυουσῶν νέαν τινὰ ρυπαρότητα.

— Λοιπὸν συνηντήσαμεν . . . . ἐγὼ καὶ ὁ Καπποά . . .

— Ὁ Γκενὼ καὶ ἐγώ ! . . .

— Τὴν ἀνεψιάν σας !

— Τὴν ἀνεψιάν μου ;

— Ναί, τὴν ἀνεψιάν σας, ἥτις ἐξήρχετο ἐκ τοῦ ξενοδοχείου.

— Τὴν ἀνεψιάν μου ;

— Μὲ τὸν . . .

Ὁ Καπποὰ προσέβλεψε τὸν Γκενώ, ὅστις, ἐδίσταζε καὶ ἐν τάχει, μὲ νευρικόν τι κίνημα ἐποίησεν αὐτῷ νεῦμα σημαῖνον : « Ἐμπρὸς λοιπόν !

— Μὲ τὸν κ. δὲ Μομβρέν ! εἶπε τότε συμπληρῶν τὴν φράσιν του ὁ κτηνίατρος, ὡς νὰ κατέφερε κέντημα διὰ χειρουργικῆς κοπίδος.

Ὁ Βερδιὲ τὴν φορὰν ταύτην ἀφῆκε τὸ παράθυρον καὶ ἀνασκιρτήσας ὥρμησε πρὸς τὴν τράπεζαν· ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ στηριχθῇ ἐπ' αὐτῆς διὰ νὰ μὴ καταπέσῃ. Τὰ πάντα πέριξ αὐτοῦ ἐστρέφοντο. Εἶχε δοκιμάσει τὴν αὐτὴν ἀλγεινὴν αἴσθησιν εἰς τὴν ἐν Κουλμιὲρ μάχην, ὅτε ἐδέχθη κατὰ κεφαλῆς δοκὸν ριφθεῖσαν κατ' αὐτοῦ ἀπὸ καλύβης ἐμπρησθείσης, ἔνθα ἠμύνοντό τινες Βαυαροί. Ἔστη πρὸς στιγμὴν ὡς κατάπληκτος καὶ ὁ κτηνίατρος ἐνόμισεν ὅτι προσεβλήθη ὑπὸ ἀποπληξίας.

Πλὴν ὁ στρατιωτικὸς ὠρθώθη· τὸν μύστακά του ὑπανήγειρε μειδίαμα, ὅπερ ἐξέφραζεν εὐχαριστίαν ἅμα καὶ περιφρόνησιν, προσπαθῶν δὲ νὰ φανῇ γαλήνιος :

— Ἂς εἶνε ! εἶπεν· βλέπω ὅτι δὲν εἶνε μόνον τὰ *λέγουν*, αἱ ἀόριστοι διαδόσεις, αἵτινες μᾶς κατηγοροῦσιν . . . Εἴδετε . . . εἴδετε μὲ τοὺς ὀφθαλμούς σας . . ,

— Εἴδομεν φανερά, εἶπεν ὁ Καπποά.

— Δὲν ἔχω τίποτε νὰ σᾶς ἀπαντήσω . . . . Εἰς τὴν ἀνεψιάν μου ἀπόκειται νὰ σᾶς ἀπαντήσῃ . . . Σᾶς παρακαλῶ τώρα νὰ μὲ ἀφήσητε μόνον . . . Ἔχω ἀνάγκην . . . σᾶς βεβαιῶ !

Ὁ συμβολαιογράφος διελογίζετο ἂν εἰς τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ ταγματάρχου, συνοδευομένους ὑπὸ νευρικοῦ συσπασμοῦ τῶν δακτύλων του περιείχετο ὀδύνη ἢ ἀπειλή.

— Ταγματάρχα, εἶπεν αὖθις, θὰ μᾶς συγχωρήσητε . . . Ἐνομίσαμεν καθῆκόν μας . . .

— Ἡ τιμή σας εἶνε καὶ ἰδική μας ! ἐπανέλαβεν ἀποφθεγματικῶς ὁ κτηνίατρος τοῦ Σαλλύ.

Ὁ Βερδιὲ ηὐχαρίστησεν αὐτούς. Ἐν πάσει περιπτώσει οἱ ἀνόητοι ἐκεῖνοι ἦσαν ἐν τῷ δικαιώματί των, ὡς μέλη τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπιτροπῆς καὶ ἐφέροντο εὐσυνειδήτως. Ἐνόμισαν ὅτι εἶδον ! . . .

Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἀπεμακρύνοντο ὁ Βερδιὲ τοὺς ἐσταμάτησε καὶ πάλιν. Ὅσον ἀδύνατον καὶ ἂν ἦτο τὸ πρᾶγμα, ἤθελεν ἐν τούτοις νὰ μάθῃ πῶς ἦτο ἐνδεδυμένη ἡ Γιλβέρτη, ὅτε τὴν εἶδον εἰς Μελέν, καὶ κατὰ ποίαν ὥραν τὴν συνήντησαν. Ὁ Καπποὰ τότε παρέσχε τὰς ζητουμένας πληροφορίας, ἡ περιγραφή του δὲ συνεφώνει ἀναμφιβόλως μὲ τὴν ἐνδυμασίαν τῆς Γιλβέρτης. Ἀλλὰ πῶς κατὰ τοιαύτην ὥραν ἡ νεᾶνις ἠδύνατο νὰ εὑρίσκηται εἰς Μελέν ;

— Ὦ ! δὲν ἦτο πολὺ ἀργά ! . . . Ὁ κ. δὲ Βελερμὼν ἤθελε νὰ ἐργασθῇ. Τὸν ἀφήσαμεν, ἀφοῦ ἐκαπνίσαμεν τὰ σιγάρα μας.

Καὶ ὁ Βερδιέ, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ τοῦ ἐπέλθῃ εἰς τὸν νοῦν καμμία ὑποψία περὶ τῆς Γιλβέρτης, ἐνεθυμεῖτο ἐν τούτοις ὅτι εἶχεν ἐξέλθει ἡ ἀνεψιά του τὴν ἑσπέραν τῆς Κυριακῆς ἐκείνης διὰ νὰ περιπατήσῃ, ὡς ἔλεγεν, εἰς τὴν ὁδὸν μόνη.

Βεβαίως ὅμως δὲν εἶχε προχωρήσει μέχρι τοῦ Μελέν !

— Θὰ ἦτο ἄλλη τις γυνή !

— Πιθανόν ! ἀπήντησεν ὁ Καπποὰ μὲ εἰρωνικὸν ὕφος . . . Πολὺ πιθανόν !

— Ὅμως, παρετήρησεν ὁ Γκενώ, πρέπει ἡ

ἄλλη αὐτὴ γυνὴ νὰ ὁμοιάζῃ φοβερὰ μὲ τὴν δεσποινίδα Γιλβέρτην, ἀφοῦ τὴν ἐκλαμβάνουν δι' αὐτὴν εἰς Ἀβὼν καὶ ἀφοῦ ἡμεῖς, ἡμεῖς οἱ ἴδιοι!.. Καὶ ἐν τούτοις ἔχω καλὰ μάτια ἐγώ!

— Καὶ ἐγώ, εἶπεν ὁ Καπποά, καλὰ δίοπτρα.

Ἄφησαν τὸν ταγματάρχην καταβεβλημένον. Ἀναμφιβόλως οὐδὲν ἠδύνατο νὰ μειώσῃ τὴν πρὸς τὴν Γιλβέρτην ὑπόληψίν του. Ἀλλ' ὅμως τί ἐσήμαινεν ἡ συκοφαντία ἐκείνη; Πῶς ἐνόμισαν ὅτι εἶδον ταὐτοχρόνως εἰς Ἀβὼν καὶ εἰς Μελὲν τὴν Γιλβέρτην συνομιλοῦσαν μὲ τὸν κ. δὲ Μομβρέν, εἰσδύουσαν μετ' αὐτοῦ κρυφίως εἰς οἰκίαν ἄγνωστον αὐτῷ; Ἦτο ἀδύνατον, βεβαίως ἀδύνατον!

Οὐδέποτε ἠσθάνθη παρομοίαν θλῖψιν. Ἐνόμιζεν ὅτι εἶχεν ὑποστῆ ἐφιάλτην. Ἀληθῶς ἆρά γε οἱ δύο ἐκεῖνοι ἄνδρες εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμάτιόν του; ἀληθῶς τοῦ εἶπον ὅσα ἤκουσεν; Μήπως εἶχεν ὀνειρευθῆ;

Ἐπλησίασεν εἰς τὸ παράθυρον. Κάτω εἰς τὸν κῆπον διὰ μέσου τῶν δένδρων ἐπανεῖδεν ἀκριβῶς τὸν κτηνίατρον καὶ τὸν συμβολαιογράφον ἀποχαιρετίζοντας τὴν κυρίαν Ἐρβλαί, τὸν δὲ νέον Δυκᾶν συνοδεύοντα αὐτοὺς μέχρι τοῦ πυλῶνος. Ὁ Καπποὰ ἐχαιρέτιζεν ὑποκλινέστατα ὁ δὲ Γκενὼ ἐχαιρέτιζε μακρόθεν διὰ χειρονομίας τὸν Δυκᾶν καὶ ἡ Ἐρρικέττα ἐφαίνετο γελῶσα ὑπὸ τὸ ἀλεξήλιόν της. Ὁ Βερδιὲ ἔκλεισε βιαίως τὸ παράθυρον.

Μήπως ἐλάλουν καὶ ἐγέλων περὶ αὐτοῦ ἐκεῖ κάτω;

— Ἄ!. ἂς ἴδωμεν, εἶπεν, ἂς ἴδωμεν τί ἦλθαν καὶ μοῦ διηγήθησαν.

Καὶ καταπεσὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας του ἀνέπλασε λέξιν πρὸς λέξιν τὴν πρὸ μικροῦ λαβοῦσαν χώραν συνδιάλεξιν, συλλογιζόμενος ὁποία τις ἆρά γε φρικτὴ πλάνη ἠδύνατο νὰ παράσχῃ ἀφορμὴν εἰς παρομοίαν μωρὰν συκοφαντίαν. Ἐσκέπτετο ὅτι δὲν ἐφέρθη ἀρκετὰ ἀποφασιστικῶς πρὸς τοὺς δύο ἐκείνους ἠλιθίους.

— Ἔπρεπε νὰ τοὺς κλείσω τὸ στόμα!.. ἔλεγεν.

Ἐν τούτοις ὅμως σκεπτόμενος κάλλιον, προσέθετε:

— Ὅπως δήποτε αὐταὶ ἐνόμισαν ὅτι μοῦ προσφέρουν ἐκδούλευσιν!.. Ἡ τιμή μου εἶνε ἰδική των τιμή, ὡς ἔλεγον... Εἶμαι ὑποψήφιός των!.. βέβαια!.. Ὅστις προσβάλλει ἐμέ, προσβάλλει αὐτούς!.. Ὦ, τὰ ζῶα!

Δάκρυα φλογερὰ ἔκαιον τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ἠσθάνετο τὸ στῆθος του πιεζόμενον ὑπὸ ὑπερόγκου βάρους· ἠσθάνετο ἐκλείποντα τὸν ἀέρα, ὃν ἀνέπνεε καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ζῆν. Ὁ κῆπος ἐκεῖνος ὁ πλήρης ἡλίου, τὰ δένδρα τὰ πλήρη πτηνῶν, τὸ εὐρὺ φωτεινὸν στερέωμα, ὅλα ἐχλεύαζον τὴν σφοδρὰν λύπην του. Τί ἦλθε νὰ κάμῃ, ὕψιστε Θεέ, αὐτὸς εἰς τὴν ἔπαυλιν ἐκείνην τοῦ Δαμμαρί; Καὶ μηχανικῶς ἐνῷ παρετήρει τὴν ἰσχυνὴν μορφὴν τοῦ περιωνύμου ἥρωος, ὃν ἐσατύρισεν ὁ Σερβάντες:

— Τί νὰ γείνῃ! ἐψιθύριζε, καὶ ἄλλη μια δοκιμασία, καϋμένε Βερδιέ!.. εἰς σταθμὸς περιπλέον!..

Ὑπὸ τοιούτων πικρῶν διαλογισμῶν κατείχετο ὅτε ἡ θύρα ἐκρούσθη. Ὁ Βερδιὲ ἐξέπεμψε κραυγὴν καὶ ἐγερθεὶς ἔδραμε ν' ἀνοίξῃ. Ἦτο ἡ Γιλβέρτη, ἥτις ἔλεγε:

— Ἠμπορῶ νὰ εἰσέλθω;

Ἔλαβεν αὐτὴν ἐκ τῶν χειρῶν, ἠσπάσθη τὸ μέτωπόν της, τὴν ὡδήγησεν ἔκθαμβον πλησίον τοῦ παραθύρου, εἰς τὸ φῶς, ὡς νὰ ἤθελε νὰ ἴδῃ κάλλιον τὸ παιδικόν της μέτωπον, τοὺς εἰλικρινεῖς ὀφθαλμούς της καὶ εἶπεν αὐτῇ σχεδὸν κλαίων καὶ ἐνταυτῷ σχεδὸν γελῶν;

— Γιλβέρτη!. φιλτάτη μου, δὲν εἰξεύρεις... Ἐὰν εἴξευρες τί λέγουν!.. Καϋμένη κόρη μου!.. ἀγκάλιασέ με!

Ἐθώπευε τὴν μελαγχροινὴν ἐκείνην, τὴν σκεπτικὴν καὶ ὠχρὰν κεφαλήν, τὴν ἔσφιγγε μεταξὺ τῶν τρεμουσῶν ὀπωσοῦν χειρῶν του, ὧν διεκρίνοντο ἐξέχουσαι αἱ κυαναῖ φλέβες καὶ ἔλεγεν ἔπειτα ἠρέμα:

— Ἀγκπητή μου κόρη!.. φιλτάτη μου!

Ἡ αἰφνίδιος ἐκείνη διάχυσις τῆς στοργῆς ἐπτόησε τὴν Γιλβέρτην.

Τί συνέβαινε λοιπόν; Ἀνεζήτει ἀπλήστως τὸ βλέμμα τοῦ θείου της. Εἶδεν ὅτι εἶχε κλαύσει. Βεβαίως εἶχε κλαύσει. Αὐτὸς νὰ κλαύσῃ!. Διατί;

— Ἄ, διατί; διότι ὑπάρχουν ἀνόητοι εἰς τὸν κόσμον, οἱ ὁποῖοι μὲ ἐλύπησαν; Ναί, μ' ἐλύπησαν πολύ.

Καὶ εἶπε τότε τὰ πάντα πρὸς τὴν Γιλβέρτην. Διηγήθη αὐτὴ ὅ,τι ὁ Καπποὰ καὶ ὁ συντροφός του ἐτόλμησαν νὰ τοῦ εἴπωσιν. Ἐπρόφερε τὸ ὄνομα τοῦ χωρίου, ὅπου, ὡς ἔλεγον, εἶχε θεαθῆ ἡ δεσποινὶς Βερδιέ.

— Εἰς τὸ Ἀβών!

Ὁ ταγματάρχης ἐξεπλάγη βλέπων ὅτι ἡ Γιλβέρτη δὲν ἀπήντα, δὲν διεμαρτύρετο. Καὶ ὅμως ἦτο μωρία, ἦτο ὅλως ἀνόητος, ἦτο κακοβουλία μυσαρὰ ἡ διάδοσις, δὲν ἦτο ἀληθές;

Πλὴν ἡ νεᾶνις ἵστατο ἄφωνος· οἱ ὡραῖοι μαῦροι ὀφθαλμοί της ἐφαίνοντο ἐπτοημένοι, ὡς τότε νὰ ἐννόησε, τότε καὶ μόνον τὴν ἀπερισκεψίαν, ἣν διέπραξεν.

Εἰς τὸ Ἀβών!.. τὴν εἶχον ἴδει λοιπὸν εἰς τὸν ἐν Ἀβὼν οἰκίσκον!.. Τὴν κατεσκόπευσαν λοιπόν!.. Ἀλλὰ τίς;

Καὶ ὁ Βερδιὲ ἐμβρόντητος, ἐνεός, ἐψέλλιζε, μὴ πιστεύων ὅτι ἦτο δυνατόν:

— Λοιπὸν ὑπῆγες;.. Ἦτο ἀληθές;..

Καὶ διατὶ νὰ μὴν τοῦ εἴπῃ τίποτε;.. Αὐτὴ ἐντούτοις οὐδέποτε ἀπέκρυπτέ τι ἀπὸ τὸν θεῖόν της. Δὲν εἶπε τίποτε διότι τὸ γεγονὸς αὐτό, τὸ νὰ ὑπάγῃ καὶ νὰ παρηγορήσῃ ἓν πάσχον παιδίον ἰσοδυναμεῖ δι' αὐτὴν ἁπλούστατα πρὸς ἐπίσκεψιν γενομένην χάριν ἐλεημοσύνης. Δὲν εἶπε τίποτε, διότι τὸ μυστικὸν δὲν ἦτο ἰδικόν της, ἀλλὰ τοῦ κυρίου δὲ Μομβρέν.

— Ἔστω, ἔχει καλῶς. Ἀλλ' εἰς ἐμέ, εἰς ἐμέ!.. ἐπανελάμβανεν ὁ Βερδιέ, ἠδύνασο νὰ εἴπῃς...

Ἡ Γιλβέρτη διέκοψεν αὐτόν. Ναί, εἶχε δίκαιον, ἀλλὰ τὸν ἔβλεπε τόσον ἀπησχολημένον, τόσον περίφροντιν ἐκ τῆς πολιτικῆς!. Πρὸς τί τάχα νὰ προσθέσῃ καὶ ἐκείνην τὴν ἀνησυχίαν εἰς τὰς τόσας του ἄλλας; Διότι βεβαίως καὶ αὐτὸς θὰ ἐλυπεῖτο βλέπων τὴν ταλαίπωρον μικρὰν ἡμιθανῆ ἐκεῖ πέραν. Καὶ ἡ Γιλβέρτη μὲ φρικιάσεις ἐν. τῇ φωνῇ — φρικιάσεις ἀορίστου μητρικῆς στοργῆς καὶ ἀφοσιώσεως ὁρμεμφύτου—ἐλάλει περὶ τοῦ Ροβέρτου, τρέμοντος μήπως ἀπολέσῃ τὴν θυγατέρα του καὶ τῆς μικρᾶς ἀσθενοῦς, ἥτις εἶχε βασανισθῆ καὶ καταβληθῆ, ἐκ τοῦ πυρετοῦ, ἐκ τοῦ παραληρήματος, ἐκ τῆς κωφώσεως, ἐκ τῆς ἐξασθενίσεως, περὶ τῶν ὑποζύνων ποτῶν, ἅτινα ὤφειλε νὰ πίῃ, περὶ τῶν τονικῶν καὶ διεγερτικῶν, ἅτινα αὕτη, ἡ Γιλβέρτη, τῇ ἐχορήγει μετὰ δισταγμοῦ καὶ προσοχῆς ἐναγωνίου. Ἀφοσώθη εἰς τὴν Κυπριανήν, ὡς ὁ καλλιτέχνης ἀφοσιοῦται εἰς τὸ ἔργον του. Ἀνέλαβε πεισμόνως τὸν ἀγῶνα ἐκεῖνον κατὰ τοῦ θανάτου. Εὕρισκε τόσον ὡραῖον τὸ κοράσιον ἐν τῇ μικρᾷ λευκῇ του κλίνῃ μὲ τοὺς ἀτόνους ὀφθαλμούς του καὶ τὴν κεκαρμένην κεφαλήν του —διότι ἐδέησε νὰ κόψωσι τὴν ἄφθονον ξανθήν του κόμην.

Ἡ Κυπριανὴ ἤρχισε βαθμηδὸν νὰ αἰσθάνηται στοργὴν πρὸς αὐτὴν καὶ τῇ ἐμειδία μὲ τὸ παράδοξον ἐκεῖνο μειδίαμα τῶν ὄντων, ἅτινα φαίνονται διστάζοντα νὰ ἐκλέξωσι μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου. Τὸ παιδίον ἐπεθύμει νὰ κάθηται ἡ Γιλβέρτη παρὰ τὴν κλίνην του. Τότε ἔλεγεν αὐτῇ: «Δόσε μου τὸ χέρι σου!..» καὶ λαμβάνον τὴν χεῖρα τῆς νεάνιδος, ἔκοπτε τοὺς ὄνυχάς της. Εἰς τὴν τοιαύτην ἀσχολίαν καταγίνονται πολλάκις τ' ἀσθενοῦντα παιδία κατὰ τὸν πυρετόν των· τὸ τοιοῦτο τὰ διασκεδάζει. Ἔπαιζε μὲ τὴν Γιλβέρτην ὡς μὲ πλαγγόνα. Ὁ δὲ Ροβέρτος ὄρθιος ἱστάμενος παρὰ τὴν κλίνην παρετήρει τὸ σύμπλεγμα ἐκεῖνο τὸ συγκινητικὸν τῆς παρθένου μειδιώσης πρὸς τὴν μικρὰν μάρτυρα, ἥτις ἐνίοτε ἐπλήγωνε τὴν Γιλβέρτην μὲ τὴν ψαλίδα, καὶ ἀνελογίζετο τὴν μητέρα, ἣν ἡ δεσποινὶς Βερδιὲ ἀνεπλήρου παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τῆς ἀσθενοῦς, τὴν ἀγγλίδα, ἥτις εὑρίσκετο ἐκεῖ που πλησίον ἴσως, περιπολοῦσα πέριξ τῆς οἰκίας ἐλλοχῶσα τὴν λείαν της.

Ἡ Γιλβέρτη διηγεῖτο πρὸς τὸν θεῖον της πῶς εἶχεν ἐκλέξει ὡς τέρμα τῶν περιπάτων της τὸν ἐν Ἀβὼν οἰκίσκον. Ἐξέφραζε δὲ πᾶσαν τὴν χαράν, ἣν ἠσθάνετο ἀφοσιουμένη εἰς τὸ τοιοῦτο ἔργον ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ σώσῃ τὴν Κυπριανήν.

— Τί τα θέλεις! ἔλεγεν· ἀφωσιώθην εἰς τὴν μικράν. Οἱ καϋμένοι ἐκεῖνοι οἱ χωρικοὶ μὲ ζηλεύουν, διότι ἡ ἀσθενὴς δὲν δέχεται νὰ λάβῃ τὸν τον τονικὸν οἶνον ἢ τὴν κινίνην εἰμὴ ἀπὸ τὰς χεῖράς μου. Ἐπομένως ἐννοεῖς ὅτι εἶνε ἀνάγκη καθ' ἑκάστην νὰ κατατρίβω μερικὰς στιγμὰς μεταβαίνουσα ἐκεῖ. Πρέπει νὰ γνωρίζουν ποῦ ὑπάγω, ἀφοῦ δὲν κρύπτομαι.

Προσέθετε δὶ μετὰ μειδιάματος ἠδέος, ἠρέμου καὶ θλιβεροῦ.

— Ἀδελφὴ τοῦ Ἐλέους χωρὶς νὰ τὸ θέλω!

Ὁ ταγματάρχης ἐνηγκαλίσθη αὐτήν, στηρίζων εἰς τὸ στῆθός του τὸ μέτωπον τῆς ἀγαθῆς νεάνιδος, ὅπερ κατησπάζετο μετὰ διαχύσεως πατρικῆς καὶ μετά τινος ἅμα σεβασμοῦ.

— Εἶσαι καλὴ κόρη, Γιλβέρτη... Ναί, καλὴ κόρη. Ἀλλ' ὅμως ὑπῆρξες ὀλίγον τι ἀπερίσκεπτος.

— Ἀπερίσκεπτος;

— Ναί· Ὁ κόσμος δὲν κατοικεῖται μόνον ἀπὸ καλοὺς ἀνθρώπους, πρέπει νὰ ἠξεύρῃς... ὑπάρχουν καὶ ἀνόητοι... διὰ νὰ μὴ εἴπω περισσότερον, καὶ πρέπει τις νὰ τοὺς ἔχῃ ὑπ' ὄψιν... Αὐτοὶ δέ!. ὤ, αὐτοί!...

Καὶ ἐσταμάτησε μὴ θέλων ν' ἀκούσῃ ἡ Γιλβέρτη οὐδὲ κἂν τὴν ἀπήχησιν τῶν μωριῶν τοῦ Γκενὼ καὶ τοῦ Καπποά.

Πλὴν ἡ Γιλβέρτη ἐπέμενεν, ἤθελε νὰ μάθῃ..

— Λοιπὸν αὐτοί;..

Ὁ Βερδιὲ ἀνθίστατο ἀκόμη· ὅπως δήποτε ὅμως ἐπρόκειτο περὶ κινδύνου καὶ ἡ Γιλβέρτη ὤφειλε νὰ εἶνε προειδοποιημένη. Διηγήθη καὶ αὐτὸς μετὰ περιφρονήσεως ἐξημμένης καὶ ἀγανακτούσης πρὸ μικροῦ, τανῦν δὲ πικρᾶς, τί ἔλεγον οἱ περὶ αὐτούς. Ἀλλ' ἐξεπλάγη σφόδρα ἰδὼν ἐπὶ τοῦ γαληνίου προσώπου τῆς νεάνιδος οὐχὶ θάμβος ἢ ὀργήν, ἀλλ' ἔκφρασιν ὑπεροψίας ἠπίου καὶ εἰλικρινεστάτης.

— Ἄ! αὐτὸ εἶνε; εἶπεν ἡ Γιλβέρτη. Τότε δὲν εἶνε τίποτε.

Καὶ ἐποίησε κίνημα διὰ τῆς χειρὸς ὡς νὰ ἄφινε νὰ καταπέσῃ εἰς τὸ βάθος φρέατος, ἐν τῇ λήθῃ, ἀντικείμενόν τι ἄχρηστον.

— Δὲν εἶνε τίποτε, βέβαια, δὲν εἶνε τίποτε, ἀπήντησεν ὁ ταγματάρχης διὰ σὲ καὶ δι' ἐμέ. Ἀλλὰ διὰ τὸν κόσμον;

Ἡ νεᾶνις ἀπαλλαγεῖσα ἤδη τῆς περιπτύξεως παρετήρει τὸν θεῖόν της φιλοστόργως μετ' ἐλαφροῦ μειδιάματος.

— Ὁ κόσμος, ἀγαπητέ μοι θεῖε; Ποῖος κόσμος;

— Μά... ξεύρω κ' ἐγώ!.. Ὁ κόσμος τέλος πάντων!

— Ὁ κόσμος ὁ ἰδικός μας, εἶπεν ἡ Γιλβέρτη, δι' ἐμὲ εἶσθε σεῖς καὶ διὰ σᾶς εἶμαι ἐγώ. Κανένα δὲν βλέπομεν καὶ κανεὶς δὲν ἀσχολεῖται ἐν τῇ ὁδῷ Μανσὰρ περὶ τῶν συμβαινόντων ἐν Δαμμαρί!

Ὁ Βερδιὲ ἐσίγα. Ἔβλεπεν εἰς τοὺς λόγους τῆς Γιλβέρτης γαλήνιόν τινα ἐγκατέρησιν, ἥτις τὸν ἐξέπληττεν· ἡ νεᾶνις ὡμίλει περὶ τῶν συκοφαντιῶν, αἵτινες ἀπεπειρῶντο νὰ τὴν βλάψωσιν, ὡς νὰ εὑρίσκοντο μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν κακοήθων ἐκείνων διαδόσεων αἱ θύραι εἱρκτῆς, αἱ κιγκλίδες μονῆς.

— Ἐπὶ τέλους ὅμως, ὑπέλαβεν ὁ ταγματάρχης, δὲν πρέπει νὰ σκεπτώμεθα μόνον περὶ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὄχι διὰ σήμερον, ἀλλὰ διὰ τὴν αὔριον.

— Διὰ τὴν αὔριον; Καὶ τί εἶνε ἡ αὔριον φίλτατέ μου θεῖε; Ἡ αὔριον θὰ εἶνε ἡ σήμερον διὰ τὴν ἀνεψιάν σου, ἥτις πάντοτε θὰ σὲ ἀγαπᾷ.

— Πάντοτε βέβαια... Ὅταν ὅμως νυμφευθῇς, ἂν αἱ τοιαῦται ἀνοησίαι...

— Ὦ, ἀπήντησεν ἠπίως ἡ Γιλβέρτη. Μὴ ἀνησυχῇς περὶ τούτου. Οὐδέποτε θὰ νυμφευθῶ!

— Οὐδέποτε;

— Οὐδέπτε!

Καὶ ἡ φωνή της ἦτο καθαρά, βραδεῖα περιέχουσα ποιάν τινα συντριβὴν λεληθυῖαν ὡς ἀνάμνησιν ἀόριστον ὀδύνης.

— Ἔλα δά, Γιλβέρτη...

— Ὦ! εἶπεν ἡ νεᾶνις λαμβάνουσα ἀμφοτέρας τὰς χεῖράς του καὶ παρατηροῦσα αὐτὸν μετὰ μειδιάματος κατὰ πρόσωπον, μὴ μοῦ ὁμιλῇς περὶ τούτου. Ἔχω σταθερὰν ἀπόφασιν. Βλέπεις λοιπὸν ὅτι ἠμποροῦν νὰ λέγουν περὶ ἐμοῦ ὅ,τι θέλουν... δὲν θὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸ κανὲν καλὸν συνοικέσιον, ἀφοῦ δὲν τὸ ζητῶ, ἀφοῦ δὲν τὸ θέλω!

Καὶ προσεπάθησε νὰ γελάσῃ.

— Θ' ἀποθάνω γεροντοκόρη, προσέθηκεν. Αὐτὴ ἡ ἰδέα μοῦ ἐκαρφώθη εἰς τὸν νοῦν. Τοιουτοτρόπως δὲν εἶνε κίνδυνος νὰ διανύσω δυστυχῆ οἰκογενειακὸν βίον.

Ὁ ταγματάρχης ἤθελε νὰ τὴν ἐρωτήσῃ, νὰ τὴν ἐξετάσῃ ἐπὶ πλέον. Ὁ γέλως, ὃν ἡ νεᾶνις ἐπεδείκνυεν, ἀνῆχει ὡς κίβδηλος καὶ ἐνέπνεεν εἰς τὸν Βερδιὲ ἀνησυχίαν. Αἴφνης ἀντήχησεν ὁ κώδων τοῦ γεύματος.

— Ἂς ἀφήσωμεν πλέον αὐτά, εἶπεν ἡ Γιλβέρτη, καὶ ὅταν σοῦ εἴπουν ὅτι μὲ εἶδον εἰς Ἀβῶν, δύνασαι ν' ἀπαντήσῃς ὅτι γνωρίζεις τί ὑπῆγα νὰ κάμω ἐκεῖ.

Βήματα ἠκούσθησαν εἰς τὸν διάδρομον πρὸ τῆς θύρας τοῦ θαλάμου, ἣν κάποιος ἔκρουσεν. Ἦτο ὁ Δυκᾶς.

Ἔφερεν εἰς τὴν κομβιοδόχην ρόδον λαμπρόν, ὅπερ πρὸ ὀλίγου εἶχε δρέψει εἰς τὸν κῆπον χάριν αὐτοῦ ἡ κυρία Ἐρβλαί.

— Ταγματάρχα, εἶπεν ἀφοῦ ἐχαιρέτισε τὴν Γιλβέρτην, μὴ λησμονήσῃς ὅτι σήμερον εἶνε ἡ κρίσιμος ἡμέρα, ἀπόψε εἰς τὸ *Καφενεῖον τῆς Ἀστραπῆς*.

— Ἀ ναί! ἡ κρίσιμος ἡμέρα.

Ὁ ταγματάρχης τὸ εἶχεν ἐντελῶς λησμονήσει. Ὁ Γκαρούς καὶ οἱ ὀπαδοί του εἶχον ἀποφασίσει νὰ προβῶσιν εἰς τολμηρὸν διάβημα, νὰ καταρρίψωσι τὸν ἀντίπαλον πυροβολητήν, ἂν ἦτο δυνατόν, πάντες δὲ προσεδόκων σκηνὰς θορυβώδεις. Ὁ Δυκᾶς ἀνήγγειλλεν οὐχὶ ἄνευ τινων μικρῶν εἰρωνικῶν ὑπαινιγμῶν τὴν προσέγγισιν τῆς μάχης.

— Τώρα θὰ ἔλθω, ἀπήντησεν ὁ Βερδιέ. Καὶ καλὴν ἐντάμωσιν ἀπόψε, κύριε Δυκᾶ. Εἶμαι ἕτοιμος!

Ἀφοῦ δὲ ὁ νέος Πίττ ἀπῆλθεν, ἐστράφη καὶ εἶπε πρὸς τὴν Γιλβέρτην.

— Ναί, Γιλβέρτη, ἔχεις δίκαιον, ἂς λησμονήσωμεν τὰς ἀχρειότητας αὐτάς. Καὶ τώρα, κύριε ὑποψήφιε, εἰς τὸ μέρος σου!

Ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ οὐδόλως ἐνεθυμεῖτο τὸν Γκαρούς, οὐδόλως ἐσυλλογίζετο τὴν βουλευτικὴν ἕδραν. Ἐσκέπτετο μόνον τὴν ἀνεψιάν του, τὰς συκοφαντίας, τὰς ρυπαρὰς ἐπινοήσεις τῶν ἠλιθίων ἐκείνων. Καὶ ὅπως ὁ πτωχὸς ἠθοποιὸς ἀνέρχεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς νὰ ἐπιδειχθῇ τὴν ὥραν ἀκριβῶς καθ' ἣν τὸ τέκνον του ἢ ἡ μήτηρ του ἀγωνιᾷ, ὤφειλε νὰ σκεφθῇ νὰ μεταβῇ ὅπως ἀντιμετωπίσῃ τὸν Γκαρούς, νὰ διανείμῃ τὸ πρόγραμμά του ὁπότε οὐδὲν ἄλλο, ἀπολύτως οὐδὲν τὸν ἐνδιέφερεν εἰμὴ ἡ ἀγωνιῶσα εὐδαιμονία του, ὁ βόρβορος ὃν ἐπέρριπτον κατὰ τῆς Γιλβέρτης.

Ὁ κώδων ἐσήμανε καὶ ἐκ δευτέρου ἰσχυρῶς.

Ὁ Βερδιὲ περιέβαλε διὰ τῶν βραχιόνων του τὴν νεάνιδα καὶ τὴν ἠσπάσθη μετὰ στοργῆς.

— Πόσοι ἀχρεῖοι εἶνε ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον! εἶπε. Πόσοι!

Ἡ νεᾶνις προσεπάθησε καὶ αὖθις νὰ μειδιάσῃ, λαμβάνουσα δὲ τὸν βραχιονά του ὅπως μεταβῇ μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἑστιατόριον:

— Μὰ λοιπὸν εἶσαι παιδί, θεῖέ μου; τῷ εἶπεν.

Ἔσεισεν αὐτὸς τὴν κεφαλὴν καὶ ἀπήντησεν:

— Ὄχι, εἶμαι τίμιος ἄνθρωπος, κόρη μου!

(Ἕπεται συνέχεια).

Ἡ εὐτυχία παρίσταται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας τόσον μεγάλη, ὥστε μᾶς φαίνεται ὅτι φθάνει εἰς τὸν οὐρανόν. Ἀλλ' ὅπως διέλθῃ τὴν θύραν μας τόσον σμικρύνεται, ὥστε πολλάκις δὲν παρατηροῦμεν αὐτήν.

ΟΙ ΣΕΙΣΜΟΙ

καὶ ὁ σχηματισμὸς τῶν ὀρέων

Ἡ γῆ τρέμει!.. Τὸ ἄκουσμα τοῦτο ἐγκλείει ἐν ἑαυτῷ τὸν μέγιστον τῶν τρόμων. Ἅπαντα τὰ ἀχαλίνωτα στοιχεῖα τῆς φύσεως δυνάμεθα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ν' ἀποφύγωμεν, καθόσον ὑπάρχουσι σημεῖα προηγούμενα τῆς καταστροφῆς. Ἀλλ' ὁ ἀπὸ τῶν λοιπῶν φοβερῶν στοιχείων τῆς φύσεως φόβος δὲν δύναται ποσῶς νὰ παραβληθῇ πρὸς ἐκεῖνον, ὃν αἰσθανόμενα ἀπέναντι τῆς καταχθονίου δυνάμεως, ἥτις διογκώνει τὸ ἔδαφος τῆς γῆς, ἐφ' οὗ ἀμέριμνοι ἐκτίσαμεν τὰς οἰκίας μας καὶ ἐστηρίξαμεν τὴν εὐτυχίαν καὶ τὰς ἐλπίδας μας. Τὸ ἔδαφος σείεται ὡς θάλασσα μαστιζομένη ὑπὸ δεινῆς θυέλλης· σχηματίζονται παμμέγιστα χάσματα, ἀναθρώσκουσιν διὰ μιᾶς ὄρη καὶ ἀνοίγονται πυρίπνοα βάραθρα, καταπλημμυροῦνται μὲ διάπυρον λάβαν, πνιγηρὰν τέφραν καὶ ζέον ὕδωρ τὴν χώραν, ἣν πρὸ μικροῦ περιέβαλλεν οὐρανὸς ἀπαστράπτων ἐλπίδας καὶ ἥλιος γελῶν καὶ χαρμόσυνος. Αἱ ἀδιάκοποι βρονταὶ αἱ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας καὶ ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς γῆς ἀνερχόμεναι, αἱ καταιγίδες καὶ αἱ ἀποθαμβοῦσαι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀστραπαί, αἵτινες ἐπιρρίπτουσιν ἀπαίσιον φῶς ἐπὶ τῆς ἀποτόμως ἐπελθούσης νυκτός, ἐπαυξήσωσι τὸν πανικόν, ὅστις καταλαμβάνει καὶ τὸν μᾶλλον θαρραλλέον ἐνώπιον τοιούτου παροξυσμοῦ τῆς φύσεως. Ποῦ λοιπὸν νὰ σωθῶμεν, ἀφοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπομακρυνθῶμεν τοῦ ἐδάφους, ὅπερ ἀπώλεσεν αἰφνιδίως τὴν ἀποκλειστικήν αὐτοῦ ἰδιότητα, τὴν ἀκινησίαν; Νομίζομεν ὅτι ἡ ἄλλως τόσον ἤρεμος καὶ γλυκεῖα φύσις κατελείφθη αἰφνιδίως ὑπὸ μανίας πρὸς ἐξόντωσιν τοῦ παντός, ὅλως δὲ ἄκοντες παραδιδόμεθα εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἀνωστατώσεων τούτων.

Οὐδόλως λοιπὸν παράδοξον ὅτι οὐδὲν ἕτερον φυσικὸν φαινόμενον δύναται νὰ διατηρῇ ἐν διηνεκεῖ διεγέρσει τὰ ἀνθρώπινα συναισθήματα καὶ διαταράσσῃ δεινῶς τὴν ψυχήν, προκαλοῦν τὴν γενικὴν τῶν ἀνθρώπων φρίκην! Οὕτω ἰατρός τις περιγράψας τὸν τρομερὸν τῆς Χίου σεισμὸν διηγεῖται, ὅτι κατὰ τὸν ἀπρίλιον τοῦ 1880, ὅτε 3,500 ἄνθρωποι ἐφονεύθησαν, διατρέχων τὴν κατερημωθεῖσαν δύστηνον νῆσον ὅπως παράσχῃ βοήθειαν, εὗρε τὸ πλεῖστον μέρος τῶν νεκνίδων μετὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ σεισμοῦ συνεπείᾳ ψυχικῶν συγκινήσεων παθὸν ἐξ ἐπιληψίας.

Ἀκούοντες λεπτομερείας τῶν τοιούτων φοβερῶν συμβάντων ἁπλῶς διηγουμένας, κατανοοῦμεν τὸν τρόμον, τὸν ὁποῖον προξενοῦσι τὰ συμβαίνοντα εἰς τοὺς ἐπιζῶντας. Ἀρκοῦσα δὲ εἶνε καὶ ἡ ἀκόλουθος ἀφήγησις περὶ τοῦ ἐν Λισσαβῶνι σεισμοῦ, τοῦ λαβόντος χώραν τὴν 1 Νοεμβρίου τοῦ 1755.

Ἅμα συνέβη ἡ πρώτη φοβερὰ δόνησις, ὁλόκληρος ἡ ἐξ ἡμίσεως ἑκατομμυρίου κατοικουμένη πόλις μετεβλήθη εἰς συντρίμματα εἴς τινα μόνον δευτερόλεπτα, τὰ δὲ ἀποτελέσματα τῆς δονήσεως ταύτης συνῃσθάνθη τὸ ἔδαφος τῆς Εὐρώπης, μέχρι τῆς Σουηδίας καὶ τῆς δυτικῆς Ρωσσίας. Οἱ δυνάμενοι νὰ σωθῶσιν ὥρμησαν πρὸς τὴν θάλασσαν, τῆς ὁποίας τὴν ἀκτὴν περιέβαλλεν ἐπιμήκης νεόκτιστος ἐκ μαρμάρου προκυμαία, ἔνθα ἦσαν πολλὰ πλοῖα ἠγκυροβολημένα. Αἰφνιδίως τρομερὸν βάραθρον ἠνεώχθη πρὸ τῶν ποδῶν ἑκατοντάδων δυστυχῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐν μιᾷ στιγμῇ κατεβροχθίσθησαν πάντες μετὰ τῆς προκυμαίας καὶ τῶν ἐκεῖ ἠγκυροβολημένων πλοίων, χωρὶς οὐδέποτε ν' ἀναφανῇ ἴχνος τι ἐξ ὅλων τούτων. Ἐκεῖ ἔνθα ἵσταντο τὰ τείχη τῆς προκυμαίας, εὑρέθη ὁ πυθμὴν τῆς θαλάσσης εἰς βάθος 600 ποδῶν. Μετὰ τὴν καταστροφὴν ταύτην ἀμέσως ἤρρισεν φοβερὰ ἡ θάλασσα, κολοσσιαῖον δὲ κῦμα εἰσώρμησεν ἐπὶ τῆς κατερημωμένης πόλεως, τὸ ὁποῖον ἀποσυρθὲν μετὰ τὸν σεισμὸν συμπαρέσυρεν μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης περὶ τὰς 60 χιλιάδας ἀνθρώπων.

Οὐδὲν μέρος τῆς γῆς εἶνε ἀσφαλὲς ἀπὸ τῶν σεισμῶν· δὲν ὑπάρχει σπιθαμὴ γῆς, ἥτις νὰ μὴ ἐκλονίσθη ἅπαξ τοὐλάχιστον ὑπὸ τῶν μυστηριωδῶν δυνάμεων τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς. Καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καθ' ἑκάστην ὥραν ἡ γῆ σείεται εἴς τι μέρος τῆς ἐπιφανείας της, οὐδὲ στιγμὴν δὲ ἡσυχάζει ὁ ὑπὸ τοὺς πόδας μας δαίμων τῆς καταστροφῆς, ὅστις πολλάκις ἀφοῦ ἅπαξ ἀρχίσῃ τὸ ὑποχθόνιον ἔργον του, μαίνεται ἐπὶ μῆνας καὶ ἔτη εἰς τὸ αὐτὸ τῆς γῆς μέρος. Ἐν Φωκίδι οἱ σεισμοὶ διήρκεσαν ἀπὸ 1 Αὐγούστου 1870 μέχρι τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τοῦ ἔτους 1873· συνέβησαν δὲ κατὰ τὸ ἄνω χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ μακαρίτου Schmit οὐχὶ ὀλιγώτεροι τῶν 35 ἰσχυρῶν σεισμῶν καὶ 300 μέχρι 350 ἐλαφρότεροι. Τὰς πρώτας ἡμέρας κατὰ γράμμα ἔτρεμεν ἡ γῆ συνεχῶς, οὕτως ὥστε ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα συνέβησαν 29000 ἐλαφροὶ καὶ ἰσχυροὶ σεισμοί. Εἰς ἄλλους τόπους ἡ γῆ σφαδάζει ἀκαταπαύστως· τοιαύτη δὲ χώρα περιβόητος εἶνε ἡ Κεντρικὴ Ἀμερική, ἧς ὡρισμένον μέρος ἕνεκεν τούτου ἐπωνομάσθη «αἰώρα», διότι τὸ ἔδαφος αὐτῆς ταλαντεύεται ἀδιακόπως· οἱ δὲ κάτοικοι τῆς χώρας ταύτης διερρύθμισαν ἐκ τῶν προτέρων τὸν βίον των, ζῶντες ἐντὸς χθαμαλῶν ἐκ καλάμου πλεκτῶν καλυβῶν, αἵτινες οὐδεμίαν σημαντικὴν βλάβην δύνανται νὰ προξενήσωσιν ἂν τυχὸν νύκτα τινὰ ἤθελον καταπέσῃ.

Ἀλλὰ τίς εἶνε ἡ αἰτία τοῦ τρομεροῦ τούτου φαινομένου τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ πλανήτου μας;

Ποῦ ἐνυπάρχει ἡ τοιαύτη δύναμις, ἥτις ἀκαριαίως μετακινεῖ ὄρη καὶ κλονίζει ἐπιφανείας παμμεγίστης ἐκτάσεως, ὡς ἡμεῖς μετακινοῦμεν λίθον μικρὸν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ; Εἶνε εὐνόητον διατί ἡ περοβισμένη ἀνθρωπότης προβάλλει τοιαύτας ἐρωτήσεις καὶ ἀπηλπισμένη ζητεῖ τὴν λύσιν αὐτῶν παρὰ τῆς ἐπιστήμης. Καί τοι γινώσκοντες, ὅτι ἀπέναντι ὅλων τῶν κολοσσιαίων δυνάμεων τῆς φύσεως θὰ εἴμεθα αἰωνίως ἀνίσχυροι, οὐχ' ἧττον ἐκ πείρας διδασκόμεθα, ὅτι ἡ γνῶσις τῶν αἰτίων τῆς καταστροφῆς ἡμῶν καταπραΰνει τὴν ἀγωνίαν, χορηγεῖ ἐλπίδα τινὰ διεξόδου ἢ μέσα προφυλακτικὰ ἔστω καὶ προβληματικῆς φύσεως, ἐφησυχάζοντα τοὐλάχιστον τὸν νοῦν ἡμῶν. Εὐνόητον εἶνε ἐπίσης, διατί τόσον ὀλίγα γνωρίζομεν μετ' ἀπολύτου βεβαιότητος περὶ τῶν αἰτίων τούτων, καίτοι ἀκαταπονήτως ἐργάζεται ἡ πληθὺς τῶν ἐρευνητῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

* *
*

Ἡ δύναμις ἥτις συνταράσσει τόσον μεγάλας ἐκτάσεις τῆς γῆς, ἐξορμᾷ βεβαίως ἐκ τῶν ἐγκάτων τοῦ πλανήτου μας. Ἀκριβεῖς παρατηρήσεις σεισμῶν τινων οὐχὶ σημαντικῶν, λαβόντων χώραν προσφάτως, ἀπέδειξαν, ὅτι ἡ ὤθησις ἡ προξενοῦσα τὴν διάσεισιν, προήρχετο ἐκ βάθους 5 γεωγραφικῶν μιλίων ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Τοῦτο δ' ἰσχύει καθ' ὅσον ἀφορᾷ ἰδίως τὴν ὤθησιν, ἡ αἰτία ἡ τὴν ὤθησιν προξενοῦσα κεῖται πιθανῶς πολὺ βαθύτερον. Τὸ μεγαλείτερον ὅμως βάθος μέχρι τοῦ ὁποίου ἠδυνήθη νὰ κατέλθῃ ὁ ἄνθρωπος ἀνέρχεται εἰς 1272 μέτρα, ποσότης μόλις ἀποτελοῦσα τὸ δέκατον τοῦ μιλίου. Ἡ βαθυτέρα δὲ ὀπὴ ἡ ἐν τῇ ἐσωτερικῷ τοῦ σώματος τῆς γῆς διατρηθεῖσα πρὸς ἔρευναν τοῦ ἐδάφους τῶν στρωμάτων εὑρίσκεται πλησίον τοῦ Βερολίνου εἰς τὴν θέσιν Sperenberg, ἀνεωχθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος 1867 ἕως 1871. Ἴσην ἔκτασιν πρὸς τὸ ἄνω βάθος δύναται πεζὸς νὰ διατρέξῃ ἀνέτως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς εἰς ἓν τέταρτον τῆς ὥρας. Πῶς θέλομεν λοιπὸν μετὰ βεβαιότητος πληροφορηθῇ περὶ τῶν ἰδίως ἐγκάτων τοῦ πλανήτου μας, ἀφοῦ οὗτος ἐπὶ τοῦ ὅλως ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ δὲν ἔχει ἐξετασθεῖ εἰμὴ εἰς βάθος ἴσον πρὸς τὸ πάχος χάρτου ἐπὶ σφαίρας διαμέτρου ἑνὸς μέτρου;

Ἅμα ὡς τὸ θερμόμετρον ἐν τῇ διατρήσει τοῦ Sperenberg κατεβιβάσθη εὑρέθη καὶ ἐντελῶς ἐβεβαιώθη τὸ πρὸ καιροῦ γνωστὸν γεγονός, ὅτι ἡ θερμοκρασία τῶν πετρωμάτων αὐξάνει κανονικῶς ἀναλόγως τοῦ βάθους. Διότι ἐνῷ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρων στρωμάτων τῆς διατρήσεως ἐπεκράτει θερμοκρασία 8 ἕως 10 βαθμῶν Κελσίου, ἐν τῷ πυθμένει τοῦ φρέατος ἐβεβαιώθη θερμοκρασία 48 βαθμῶν, δηλ. θερμοκρασία καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος μόνον λαμβάνων ἰδιαιτέρας προφυλάξεις δύναται νὰ ζήσῃ ἐπ' ὀλίγα λεπτά, καθόσον, ὡς γνωστόν, ἀνύψωσις τῆς θερμοκρασίας τοῦ αἵματος μέχρι 42 βαθμῶν ἔχει ὡς συνέπειαν τὸν θάνατον.

Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν οὐδέποτε θὰ δυνηθῇ νὰ φθάσῃ εἰς βαθύτερα στρώματα τῆς γῆς. Ἐν τούτοις δυνάμεθα ἕνεκα τῆς ἀπανταχοῦ τῆς γῆς καὶ ἄνευ ἐξαιρέσεως αὐξήσεως τῆς θερμοκρασίας πρὸς τὰ κάτω, (ἂν καὶ αὕτη εἰς διάφορα μεταλλεῖα ἀκολουθεῖ ὅλως διαφόρους ἀναλογίας) νὰ συμπεράνωμεν μετὰ βεβαιότητος ὅτι αὕτη βαίνει αὐξουσα ὅσῳ προβαίνωμεν εἰς μεγαλείτερα βάθη. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ὀνομαζομένη «γεωθερμικὴ κλίμαξ βάθους» ἤτοι ὁ ἀριθμὸς τῶν μέτρων, ἅτινα πρέπει τις νὰ κατέλθῃ ἐντὸς τῆς γῆς, ἵνα παρατηρήσῃ ὕψωσιν θερμοκρασίας κατὰ ἕνα βαθμὸν Κελσίου, ὑπελογίσθη κατὰ μέσον ὅρον εἰς 33 μέτρα περίπου, προκύπτει δι' ἁπλοῦ ὑπολογισμοῦ, ὅτι ἀμέσως εἰς 2 περίπου μιλίων βάθος ὤφειλε τοιαύτη νὰ ἐπικρατῇ θερμότης, ὥστε αἱ πλεῖσται εἰς ἡμᾶς γνωσταὶ οὐσίαι νὰ εὑρίσκωνται μεταβεβλημέναι εἰς διάπυρον χείμαρρον, καὶ ὅτι εἰς βάθος 6 μέχρις 8 μιλίων καὶ αἱ μᾶλλον δύστηκτοι οὐσίαι ὡς λ. χ. ἡ πορσελάνη, ἡ ἀπαιτοῦσα 1100 βαθμοὺς θερμότητος ὅπως τακῇ, ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς γῆς μετασχηματίζονται εἰς διάπυρον θάλασσαν.

Ὅτι ἀληθῶς τοιοῦτον τι ἔπρεπε νὰ συμβαίνῃ, ὅτι δηλ. ἡμεῖς περιπατοῦμεν ἐπὶ φλοιοῦ ὠοῦ, οὕτινος τὸ ἐσωτερικὸν συνίσταται ἐξ ἀληθοῦς κολάσεως ρευμάτων διαπύρου λάβας, εἶνε θεωρία, ἣν ἐν τοῖς σχολείοις μικροὶ ὄντες ἐδιδάχθημεν. Ἐγὼ μάλιστα ἐνθυμοῦμαι ὅτι μετὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἔτρεμον ὅλος κρυοίως ὁσάκις τις τῶν συμμαθητῶν μου ἐκτύπα ἐξ ὑπεροψίας βιαίως μὲ τοὺς πόδας τὸ εὔθραυστον τοῦτο τῆς γῆς κέλυφος. Καὶ δὲν εἶνε τὸ πρᾶγμα ποσῶς παράδοξον, διότι ἀμέσως εὑρίσκετο πρόχειρος ἐξήγησις τῶν γεγονότων, ὅπως τοὐλάχιστον ὁ διδάσκαλος μᾶς παρέδιδεν. Διότι πράγματι ἐβλέπαμεν «ἀσφαλιστικὰς δικλείδας» ἐν τοῖς ἠφαιστείοις, σκοπούσας τὸ νὰ μὴ διαρραγῇ ἡ γῆ αἰφνιδίως μετὰ τρομεροῦ κατάγου ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐσωτερικῆς πυρᾶς, καὶ ἀληθῶς ἐβλέπαμεν ἐκ τῶν ἠφαιστείων τούτων ν' ἀναβλύζωσι διάπυρα ρευστὰ πετρώματα. Βεβαίως δὲ ταῦτα λίαν φυσικῶς ἐξωθοῦντο ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς διαπύρου θαλάσσης, διότι ψυχραινομένου βραδέως τοῦ ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ (ἐπιπάγου) καὶ συστελλομένου, συνεσφίγγετο ὁ πυρὴν καὶ στενοχωρούμενος ἠνάγκαζε τὸ διάπυρον ἐσωτερικὸν νὰ ἐκβλύσῃ πρὸς τὰ ἔξω διὰ βιαίας ἐκρήξεως. Τεθείσης τῆς ἀρχῆς ταύτης ἦτο πλέον εὔκολον νὰ ἐξηγηθῇ τίνι τρόπῳ ἔτρεμε τὸ ἔδαφος διὰ τῆς ἐκσφενδονίσεως τῶν παραφλαζουσῶν ρευστῶν πετρωδῶν μαζῶν καὶ διὰ τῶν ἐκρήξεων τοῦ ἀτμοῦ, καὶ πῶς προεκαλοῦντο ἕνεκα τοῦ διεισδύοντος ἐντὸς τοῦ πυρῆνος ὕδατος οἱ σφαδασμοὶ τῶν ἀπεράντων ἐκτάσεων τῆς γῆς, ὡς ἐπίσης καὶ ἄλλα ὅμοια συμβάντα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔφθανον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, καὶ μάλιστα εἰς χώρας ἔνθα οὐδὲν ὁρατὸν ἠφαίστειον εὑρίσκετο.

Ὀφείλομεν ὅμως ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ ἐγκαταλείψωμεν μίαν πρὸς μίαν τὰς θεωρίας ταύτας περὶ τῆς φύσεως, τὰς ὁποίας ἐν τῇ νεότητι ἡμῶν τόσον ἠγαπήσαμεν. Καθ' ὅτι αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι πρὸ δέκα ἢ καὶ πρὸ εἴκοσιν ἔτι ἐτῶν ἔκαμον εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς κλάδους αὐτῶν τοιαύτας γιγαντίους προόδους, ὥστε αἱ θεμελιώδεις ἡμῶν ἰδέαι, ἃς εἴχομεν περὶ τῆς συναρμογῆς τοῦ σύμπαντος ριζικῶς μετεβλήθησαν. Οὕτω δὲ ἐκ τοῦ παλαιοῦ οἰκοδομήματος δὲν ἔμεινεν οὐδὲν πλέον, εἰμὴ ὑλικὸν καὶ λίθοι μεμονωμένοι πρὸς οἰκοδομὴν ἐντελῶς νέου ἱδρύματος. Αἱ νέαι δὲ αὗται ἰδέαι ὀφείλονται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν νεωτέραν Γεωλογίαν, καὶ παρακαλῶ τοὺς ἀναγνώστας νὰ καθαρίσωσι τὸ πνεῦμά των ἀπὸ τῶν παλαιῶν ἰδεῶν πρὶν ἢ προχωρήσωμεν περαιτέρω.

* *
*

Ἐξ ὅλων τῶν ἐρευνητῶν τῆς παρούσης ἐποχῆς οὐδεὶς πλέον πιστεύει ὅτι ὁ φλοιὸς τῆς γῆς ὁμοιάζει πρὸς κέλυφος ᾠοῦ. Ἐξεναντίας ὁ φλοιὸς ἢ ἐπίπαγος τῆς γῆς ἔχει μέγα πάχος. Ἐκ τῶν μετριωτέρων κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς αὐτῶν τινὲς παραδέχονται τὸν φλοιὸν τῆς γῆς 50 μίλια τὸ πάχος, ἄλλοι ὅμως φυσιοδίφαι, ἐπὶ ἐπιστημονικῶν βάσεων στηριζόμενοι, βαίνουσι μέχρι 200 μιλίων· ὑπάρχουσι μάλιστα καὶ ἐρευνηταὶ παραδεχόμενοι ὡς πιθανὸν ὅτι ἡ γήϊνος σφαῖρα εἶνε ἐντελῶς πεπηγυῖα.

Ἐν πρώτοις, ἀκριβέστερον ἐξετάζοντες τὸ πρᾶγμα, παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ αὔξησις τῆς θερμοκρασίας τῆς γῆς κατὰ βάθος κατ' οὐδένα λόγον προέρχεται ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ διαπύρου ρευστοῦ πυρῆνος, καθ' ὅτι, ἡ αὐτὴ αὔξησις τῆς θερμοκρασίας παρουσιάζεται καὶ ὅταν ὑπορύσσεται ὅρος τι καθ' ὁριζόντειον διεύθυνσιν, οἷον κατὰ διόρυξιν τῶν σηράγκων. Ἡ θερμοκρασία τότε κανονίζεται ἀκριβῶς ἐκ τοῦ ὕψους τῶν ὑπερκειμένων πετρωδῶν στρωμάτων. Ἐν τῇ σήραγκι π. χ. τοῦ ὄρους τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου, κάτωθεν τῆς ὑψηλοτέρας κορυφῆς τοῦ ὄρους ἔνθα ὑπέρκειται ἀκίνητον ἄνω τῆς κεφαλῆς τῶν τολμηρῶν γεωρύχων κολοσσιαῖον βάρος πετρωδῶν στρωμάτων ὕψους 1700 μέτρων, εὑρέθη θερμοκρασία πλέον τῶν 30 βαθμῶν, ἐνῷ εἰς τὸ Göschenen, ὀλίγον τι ἐσώτερον τῆς εἰσόδου τῆς σήραγκος, τὸ αὐτὸ εἶδος πετρώματος εἰς μέρος ἀνεξάρτητον τῆς ἐπιδράσεως τῆς ἐξωτερικῆς θερμοκρασίας, ἐδείκνυε θερμοκρασίαν 8 μόνον βαθμῶν. Καὶ ὅμως ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ὡς καὶ ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς σήραγκος οὐδὲ κατὰ βῆμα εὑρίσκεταί τις πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς πλησιέστερον, ἡ δὲ θερμοκρασία μεταβάλλεται (ἀνυψουμένη καὶ κατερχομένη καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς σήραγκος) ἀναλόγως τοῦ ὕψους τῆς καθέτου τῶν ὑπερκειμένων ὀρέων. Ἑπομένως οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἐν τῇ σήραγκι ἐπικρατοῦσα θερμότης ἔχει ὡς συνέπειαν μόνον τὴν καλοσσιαίαν πίεσιν τῶν ὑπερκειμένων πετρωμάτων. Ἡ πίεσις δὲ αὕτη αὐξάνει ἐπίσης τόσον κανονικῶς πρὸς τὸ βάθος ὅσον καὶ ἡ θερμοκρασία, οὐδὲν δὲ λογικὸν συμπέρασμα ἐπιτρέπει εἰς ἡμᾶς νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἔστω καὶ μέρος τι τῆς ὑπαρχούσης θερμότητος προέρχεται ἐκ τοῦ πεπυρακτωμένου πυρῆνος. Ἐξ ἀκριβεστάτων μάλιστα μαθηματικῶν παρατηρήσεων ἐβεβαιώθη, ὅτι ἡ ἐσωτερικὴ πίεσις καὶ ἐν τῇ κολοσσιαίᾳ ἀερώδει σφαίρᾳ τοῦ ἡλίου παράγει καὶ σήμερον ἔτι πολὺ περισσοτέραν θερμότητα ἢ ὅση ἐκπέμπεται εἰς τὸ πέριξ σύμπαν πρὸς συντήρησιν καὶ ζωογόνησιν τῶν ὄντων. Ἀνάγκη ἑπομένως νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὁ ἥλιος ὅσῳ χωροῦμεν πρὸς τὸ κέντρον αὐτοῦ γίνεται κατὰ πολὺ θερμότερος καὶ ὅτι ἡ θερμοκρασία τῆς ἐσωτερικῆς ταύτης θερμότητος δὲν ἐκπέμπεται πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν. Ἐν τῇ γῇ ὅμως τὰ πράγματα ἔχουσιν ἄλλως· ἐπιτρέπεται δὲ νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι πράγματι ἡ γῆ μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἐψυχράνθη καὶ ὅτι αὕτη ὑπῆρξε πάλαι ποτὲ μέχρι τῆς ἐπιφανείας διάπυρος, ἀλλὰ περὶ τούτου οὐδεμίαν ἄλλην ἀπόδειξιν μέχρι σήμερον ἔχομεν, εἰμὴ τὴν γνωστὴν ἱστορίαν τῆς κοσμογονίας τῶν πλανητῶν τὴν ἱδρυθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Καντίου καὶ τοῦ Λαπλάς. Κατ' αὐτοὺς ἡ γῆ ἀπεσπάθη ποτὲ ἀπὸ τοῦ ἡλίου ὡς ἀέριος σφαῖρα, ἑπομένως τότε εἶχε τὴν θερμοκρασίαν αὐτοῦ. Τὰ πρωτόγονα ὅμως πετρώδη στρώματα, ἅτινα εὑρίσκομεν εἰς τὰ βαθύτατα τῆς γῆς σπλάγχνα ἐν ἠρεμίᾳ, οἷον ὁ γρανίτης, ὁ γνεύσιος καὶ ὁ πορφύριος, καὶ τὰ ὁποῖα ὁμοιάζουσι τὰ μάλιστα πρὸς τὴν ρευστὴν λάβαν καὶ ὤφειλον νὰ σχηματίζωσι τὸν πρῶτον θώρακα (φλοιὸν) τῆς γῆς, ὅστις σκληρυνόμενος ἐπιξετάθη ἄνω τῆς διαπύρου ρευστῆς σφαίρας, τὰ πρωτόγονα λέγομεν ταῦτα στρώματα ἐν τῷ μεταξὺ ἀνεγνωρίσθησαν καλῶς ὡς προελθόντα ἐκ καθιζήσεως πρωτογόνων θαλασσῶν, ὅπως καὶ τὰ ὑπερκείμενα στρώματα, καὶ ὅτι ταῦτα διὰ τῆς πολοσ-

σιαίας πιέσεως, ἥτις ἐβάρυνε ἔκπαλαι ἐπ' αὐτῶν ἡμιετήχθησαν, ἡμιεκρυσταλλώθησαν, σὺν αὐτοῖς δὲ κατεσυνετρίφθησαν καὶ πάντα τὰ ὑπολείμματα τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν.

Εἰς ταῦτα δύναταί τις νὰ προσθέσῃ, ὅτι ἡ πίεσις αὕτη ἡ παράγουσα τὴν ἐπικρατοῦσαν θερμότητα ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς γῆς ὀφείλει διαρκῶς νὰ αὐξάνῃ, ὡς ἐὰν αὕτη προήρχετο ἐκ τῶν ἐγκάτων, ταὐτοχρόνως δὲ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ βάθος τι, εἰς τὸ ὁποῖον ἕνεκα τῆς θερμότητος ταύτης πάντα τὰ πετρώδη στρώματα νὰ εἶνε μεταβεβλημένα εἰς διάπυρον ροῦν. Οὕτως δὲ πάλιν ἐπανερχόμεθα διὰ μέσου τῶν νέων τούτων ἰδεῶν εἰς τὰς παλαιὰς θεωρίας.

Τὸ ζήτημα ὅμως εἶνε εἰς ποῖον βάθος εὑρίσκεται ἡ πεπυρακτωμένη αὕτη μᾶζα κατὰ τὴν νέας μας ὑπόθεσιν· καὶ ἀκριβῶς ἐνταῦθα κεῖται ἡ οὐσιώδης διαφορά. Καίτοι εἶνε ἀναμφισβήτητοι, ὅτι ὁ ἥλιος συνίσταται ἐξ ἐλαφρῶν εὐκινήτων ἀερίων εὑρισκομένων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ, οἱ περισσότεροι ὅμως φυσιοδίφαι πρεσβεύουσιν ὅτι οὐδόλως συμβαίνει τὸ αὐτὸ καὶ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς ἡλιακῆς σφαίρας. Ἡ κολοσσιαία πίεσις παρεμποδίζει τὴν ἐλευθέραν κίνησιν τῶν ἀτόμων, ὡς ἐκ τούτου δὲ προέρχεται ἰδιάζουσά τις κατάστασις, ἣν δὲν δύναταί τις νὰ ὀνομάσῃ οὔτε ἀερώδη, οὔτε ρευστήν, οὔτε στερεάν, τὴν ὁποίαν ὅμως δυνάμεθα νὰ καλέσωμεν στερεάν, ἐπειδὴ στερεὸν σῶμα θεωρεῖται συνήθως ἐκεῖνο τοῦ ὁποίου τὰ μόρια δὲν μετατοπίζονται εὐκόλως. Τοιαύτη «κρίσιμος» κατάστασις ἐπικρατεῖ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καὶ ἐν τοῖς ἔνδον τῆς γῆς.

Ὅμοια φαινόμενα ἐν σμικρῷ βλέπομεν εἰς τὰ χημικὰ ἐργαστήρια· ἵνα σῶμά τι τακῇ εὑρισκόμενον ὑπὸ ἰσχυρὰν πίεσιν, χρειάζεται ἐπίσης καὶ ὑψηλὴ θερμοκρασία. Ἐλαττουμένης ὅμως αἰφνιδίως ἐν ἀρκετὰ ὑψηλῇ θερμοκρασίᾳ τῆς πιέσεως ἐπέρχεται ἡ τῆξις ἀμέσως. Τὴν παράδοξον ταύτην ἀλληλουχίαν μεταξὺ τῆς ἐπικρατούσης πιέσεως καὶ τῆς μεταβάσεως σώματος τινὸς ἐκ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην κατάστασιν δύναταί τις εὐκόλως νὰ παρατηρήσῃ κατὰ τὴν μετάβασιν σώματός τινος ρευστοῦ εἰς τὴν ἀερώδη κατάστασιν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ γεγονὸς τοῦτο εἶνε μεγάλης σπουδαιότητος διὰ τὰς ἀμέσως παρατηρήσεις μας, θέλομεν μικρὸν ἐνταῦθα ἐνδιατρίψῃ.

Λαμβάνομεν φιάλην πλήρη ὕδατος, περιέχοντος ἀνθρακικὸν ὀξύ. Γνωρίζομεν ὅτι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ εἰσήχθη ἐντὸς τοῦ ὕδατος διὰ μεγάλης πιέσεως· ἐπειδὴ δὲ ἡ φιάλη εἶνε κεκλεισμένη ἑρμητικῶς, τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἡσυχάζει ἐντὸς εὑρισκόμενον ὑπὸ τὴν πίεσιν ταύτην· τοῦτο δὲ συμβαίνει διότι τὸ ἐλαφρότατον τοῦτο ἀνθρακικὸν ἀέριον μετεβλήθη ἐντὸς τοῦ ὕδατος εἰς ρευστὴν κατάστασιν. Ἀνοίγοντες ὅμως ἐπ' ὀλίγον τὸ πῶμα τῆς φιάλης, βλέπομεν ἀμέσως ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ ρευστοῦ ἀνυψουμένας ἀερώδες φυσαλλίδας· ἐὰν δὲ ἡ φιάλη ἀνοιχθῇ αἰφνιδίως τὸ ἀέριον ἐκφεύγει μετὰ μεγάλης ὁρμῆς ἐκ τοῦ στομίου, συμπαρασύρον μεθ' ἑαυτοῦ καὶ μέρος τοῦ ὑγροῦ, τὸ ὁποῖον ἐκσφενδονίζεται πραγματικῶς ἐκ τοῦ λαιμοῦ τῆς φιάλης ἐν εἴδει ἡφαιστείου. Ἕκαστος γνωρίζει τὸ φαινόμενον τοῦτο ὡς καθ' ἑαυτὸ εὐνόητον. Ἀφίνοντες δὲ τὸ ἀνθρακικὸν ὕδωρ νὰ παύσῃ βράζον μέχρις οὗ οὐδεμία φυσαλλὶς πλέον ἀναβαίνῃ καὶ θερμαίνοντες αὐτό, βλέπομεν νὰ ἐξέρχωνται ἐκ νέου φυσαλλίδες ἀνθρακικοῦ ὀξέως ἐκ τοῦ ὕδατος. Τὸ τοιοῦτον δὲν συμβαίνει ὅμως καὶ ὅταν ἡ φιάλη θερμανθῇ κεκλεισμένη, διότι τότε ἡ πίεσις αὐξάνει ἀναλόγως τῆς θερμοκρασίας. Ἡ παρατήρησις δὲ αὕτη εἶνε σπουδαιοτάτη, ὑποστηριζομένη ἐκ τοῦ γεγονότος, καθ' ὃ μόνον ὑψηλὴ πίεσις ἀρκεῖ ἵνα μεταβάλλῃ πάντα τὰ πρότερον ὡς «μόνιμα» θεωρούμενα ἀέρια (ὀξυγόνον, ὑδρογόνον καὶ ἄζωτον) εἰς ρευστά· δεικνύει δὲ ἡμῖν σαφῶς τίνι τρόπῳ διαρκὴς αὔξησις τῆς πιέσεως δύναται νὰ μεταβάλῃ οἱονδήποτε κατ' ἀρέσκειαν σῶμα εἰς τὰς τρεῖς διαφόρους αὐτοῦ καταστάσεις. Θὰ ἔλθῃ δ' ἐποχὴ καθ' ἣν καὶ ἐν τοῖς φυσικοῖς ἡμῶν ἐργαστηρίοις θὰ μεταβάλλωνται διὰ τῆς πιέσεως οὐσίαι ρευσταὶ εἰς στερεάς, ἐὰν κατορθωθῇ νὰ ἐφαρμόσωμεν ἐπ' αὐτῶν μεγάλην πίεσιν, ἡ δὲ θερμοκρασία τοῦ πάγου θὰ εἶνε τόσον ὑψηλοτέρα ἄνω τοῦ μηδενικοῦ ὅσον μεγαλητέρα θὰ εἶνε καὶ ἡ πίεσις πρὸς παγοποίησιν. Τοῦτο φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως παράδοξον, θὰ ἔλθῃ ὅμως χρόνος καθ' ὃν θὰ κατασκευάζηται τοιοῦτος πάγος, τὸν ὁποῖον, ἐὰν δυνάμεθα νὰ ἐγγίσωμεν εἰς τὰ συμπιεστικὰ σκεύη θὰ αἰσθανώμεθα αὐτὸν θερμὸν καὶ μάλιστα διάπυρον. Τὸ τοιοῦτον βεβαίως θέλει ἐπὶ πολὺ βραδύνῃ, μέχρις οὗ δυνηθῶμεν ν' ἀποκτήσωμεν τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα μηχανικὰ μέσα.

Νομίζομεν ὅτι ὅσα εἴπομεν εἶνε ἀρκετά. Εἴδομεν ἀνωτέρω ὅτι ἡ ἐλάττωσις τῆς πιέσεως ἀρκεῖ, ὅπως ἐπιφέρῃ ρευστοποίησιν τῶν στερεῶν, ρευστῶν καὶ ἀερωδῶν σωμάτων, Ἐπὶ τοῦ γεγονότος τούτου βασίζεται ἡ ἡμετέρα ὅλως νέα θεωρία τῶν ἡφαιστείων. Τὰ ἡφαίστεια δὲν εἶνε πλέον σήμερον, ὡς πρότερον, τὰ παράγοντα τοὺς σεισμούς, ἀλλὰ τὰ ἐκ τούτων παραγόμενα. Οἱ σεισμοὶ παράγονται ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τοῦ ἀγῶνος τῆς συνεκτικῆς δυνάμεως τῶν μορίων, ἣν γεννᾶ ἡ ἐκπεμπομένη θερμότης τῆς γηΐνου σφαίρας κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἑκατομμυρίων ἐτῶν μετὰ τῶν ἔνδον δυνάμεων τῶν πετρωμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ στερεότης αὐτῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τῆς πάλης τῆς γενικῆς βα-

ρύτητος μετὰ τῆς ἐκσφενδονιστικῆς κεντρόφυγος δυνάμεως. Ἐξηγοῦμαι. Γνωρίζομεν ὅτι ἡ γήϊνος σφαῖρα περιστρέφεται μετ' ἰσχυρᾶς δυνάμεως περὶ τὸν ἄξονα αὐτῆς καὶ ὅτι ἐκ τούτου γεννᾶται καὶ ἡ ἐξόγκωσις εἰς τὸν ἰσημερινὸν καὶ ἡ συμπίεσις τοῦ πλανήτου μας εἰς τοὺς πόλους. Μετὰ μαθηματικῆς δ' ἀκριβείας εἶνε ἀποδεδειγμένον, ὅτι ἡ συμπίεσις αὕτη εὑρίσκεται ἐπὶ πολὺ μεγάλου καὶ μὴ ἀπολύτως στερεοῦ σώματος κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν, καθ' ἣν αὕτη θὰ ἐπήρχετο καὶ ἐπὶ ρευστοῦ σώματος. Καὶ πράγματι τοῦτο συμβαίνει ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τῶν λοιπῶν πλανητῶν, Ἐπίσης διὰ μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν συμπεραίνομεν ὅτι ἡ γῆ ἐὰν κρατηθῇ κατὰ τὴν περιστροφικὴν κίνησίν της, μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν ἄλλων ἐπιδράσεων, ταχέως θὰ συσφιγχθῇ καὶ θὰ σχηματίσῃ τελείαν σφαῖραν. Ἡ δὲ κατὰ τρία μίλια ἐξόγκωσις τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς, ἥτις ἤδη ἐπισωρεύεται πέριξ τοῦ ἰσημερινοῦ, θὰ ἐξωθηθῇ μετὰ φοβερᾶς δυνάμεως πρὸς τοὺς πόλους, καὶ πρὸς τούτοις, κατὰ φυσικὸν λόγον, ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς θὰ διαρραγῇ κύκλῳ, θὰ διασπασθῇ, θὰ διογκωθῇ, καὶ θὰ σχηματισθῶσι πελώρια ὄρη· ἐὰν δὲ κατὰ τὴν πορείαν τῶν ὀγκωδῶν τούτων τῆς γῆς τεμαχίων παρουσιασθῇ ἐμπόδιόν τι ἐκ τοῦ ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς πόλους θ' ἀνυψωθῇ, τοῦτο καὶ θὰ ἐξωθηθῇ πρὸς τὰ ἄνω, ἢ θὰ καμφθῇ, ὅπως πραγματικῶς γίγνεται τοῦτο ὁρατὸν εἰς τὰς στιβάδας τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν ὀρέων.

Ἡ περιστροφικὴ ὅμως τῆς γῆς κίνησις εἶνε γνωστόν, ὅτι ἐλαττοῦται ἀδιακόπως, οἱ δὲ ἀστρονόμοι πιστεύουσιν, ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἱστορικῶν χρόνων δύνανται νὰ ἐπιβεβαιώσωσι μικρὰν αὔξησιν τῆς ἡμέρας· ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει γνωρίζομεν ὅτι ἐκ τοῦ περὶ τὴν γῆν χάους καταπίπτουσιν ἐπ' αὐτῆς κόνις καὶ λίθοι, ἅτινα ἀναγκαίως ἐμποδίζουσι καὶ βραδύνουσιν ὁλονὲν τὴν κίνησίν της. Τὸ μέγεθος τῆς ἐπιβραδύνσεως εἶνε μόνον εἰσέτι ἄγνωστον, οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ ὕπαρξις αὐτῆς· ἑπομένως περιστρεφομένης τῆς γῆς ἐλαττοῦται ἡ πλάτυνσις αὐτῆς. Τὸ ἔδαφος τῆς γῆς ἐξωθεῖται πραγματικῶς ἐκ τοῦ ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς πόλους· τὸ τοιοῦτον δὲ ἐπεβεβαιώθη καὶ διὰ γεωλογικῶν παρατηρήσεων. Αὕτη εἶνε ἡ μία, ὁριζοντείως ἐνεργοῦσα κίνησις, ἥτις σχηματίζει ὄρη, καίτοι πολὺ βραδέως.

Ἡ ἄλλη δὲ, πιθανῶς ἰσχυροτέρα, κίνησις, διευθύνεται πρὸς τὰ κάτω· αὕτη ἐνεργεῖ διὰ τῆς ἀπωλείας τῆς θερμότητος, ἐλαττοῦσα ἀδιαλείπτως τὴν διαστολὴν τῆς γῆς· τὸ ἔδαφος τῆς γῆς τείνει ὡς ἐκ τούτου νὰ καταβιβασθῇ. Τὸ ἔδαφος ὅμως εἴς τινα μέρει ἐνδίδει μᾶλλον ἢ εἰς ἄλλα· καταβυθίζεται λοιπὸν κατὰ πρῶτον εἴς τι μέρος καὶ διαρρηγνύεται ἐπὶ τῶν ἐκτάσεων ἔνθα ἡ γῆ ἔχει τυχαίως τὴν μικροτέραν ἀντοχήν της.

Αἱ τοιαῦται μεταβολαὶ συμβαίνουσι βεβαίως πολὺ βραδέως. Ἡ φύσις ἡ ἔχουσα εἰς τὴν διάθεσίν της ἀναριθμήτους χρόνους ποσῶς δὲν σπεύδει· γνωρίζει αὕτη κάλλιον ἡμῶν, ὅτι οὐδέποτε δύναται νὰ προέλθῃ καλόν τι ἐκ τῆς βίας καὶ τῶν ἀνατρεπτικῶν ἀπαναστάσεων. Ὡς ἐκ τούτου δὲ ἡ «θεωρία τῶν καταστροφῶν» τοῦ πλανήτου μας ἀπερρίφθη πρὸ καιροῦ, καὶ ἐσχηματίσθη ἡ πεποίθησις ὅτι πᾶσαι αἱ ἐκτεταμέναι μεταβολαὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καὶ ὅλαι αἱ ὅλως διάφοροι περίοδοι τῆς πλάσεως αὐτῆς προβαίνουσι πολὺ βραδέως εἰς μετασχηματισμὸν ἡ μία τῆς ἄλλης. Αἱ δυνάμεις τῆς πλάσεως ἐργάζονται εἰσέτι διηνεκῶς ἐπὶ τοῦ κολοσσιαίου ἔργου των, οἱ δὲ σεισμοὶ εἶνε οἱ μάρτυρες οἱ δηλοῦντες τὴν δύναμιν τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ὀρέων. Ἕνεκα τούτου οἱ σεισμοὶ συμβαίνουσι περισσότερον εἰς νέα τὴν ἡλικίαν ὄρη, ὡς π. χ. εἰς τὰ τῶν Ἄλπεων, ἔνθα διηνεκῶς ἐργάζεται ἡ φύσις, παρὰ εἰς τὰ πρωτόγονα ὄρη, εἰς τὰ ὁποῖα π. χ. ἀνήκει τὸ Ἄρκειον ὄρος. Τὸ ἔδαφος τῆς γῆς μετακινεῖται ἀκαταπαύστως ἐκ τῆς θέσεώς του, οὐδὲ σπιθαμὴ δὲ γῆς ἡσυχάζει ἀπολύτως ἐπ' αὐτοῦ. Ἐγὼ αὐτὸς παρετήρησα, ὅτι ὁ λόφος ἐφ' οὗ ἵσταται τὸ ἀστεροσκοπεῖον τοῦ Neuenberg εὑρίσκετο μεταξὺ θέρους καὶ χειμῶνος εἰς περιστροφικὴν κίνησιν. Τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο γεγονὸς μετ' ἀσφαλείας ἐπεβεβαιώθη καὶ ἐν τῷ ἀστεροσκοπείῳ τοῦ Βερολίνου, ἔνθα ὁ στῦλος, ἐφ' οὗ ἵστατο τὸ ὄργανον τοῦ μεσημβρινοῦ, ἐκινεῖτο κατὰ παράδοξον τρόπον περισσότερον ἢ ὀλιγότερον ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἡλιακῶν κηλίδων. Ἐὰν λοιπὸν εἰς τὰς τοιαύτας κινήσεις τοῦ ἐδάφους τῆς γῆς ἀντιτάσσονται ἐμπόδια, ἐφ' ὧν ἀδιακόπως συναθροίζονται αἱ κινητήριοι δυνάμεις, δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν πῶς ἐπὶ τέλους αὗται ἐκρήγνυνται δι' αἰφνιδίων τιναγμῶν ἅμα ὡς αἱ δυνάμεις αὗται γείνωσι μεγαλήτεραι τῶν ἐμποδίων. Οἱ τιναγμοὶ οὗτοι εἶνε οἱ σεισμοί, τοὺς ὁποίους καὶ «τεκτονικοὺς» καλοῦμεν. Ἐν τῇ κατηγορίᾳ ταύτῃ ἀνήκει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ μεγαλείτερος ἀριθμὸς τῶν σεισμῶν, οἱ ὁποῖοι οὐδεμίαν ἔχουσι σχέσιν μετὰ τῶν ἡφαιστείων.

Εἰς χώρας ἔνθα σχηματίζονται μακρόταται γραμμαὶ διαρρήξεων καὶ καταβυθίζονται παμμέγιστοι ὄγκοι γῆς π. χ. κατὰ μῆκος τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς Ἀμερικῆς, ἔνθα κατολισθαίνει τὸ ἔδαφος τῆς γῆς ἐκ τοῦ ὕψους τῶν Κορδιλλιέρων εἰς τὰ βάθη τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ, γεννῶνται ὡς εἰκὸς χάσματα βαθέα ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς γῆς, ἐλαττοῦται ἡ πίεσις τῶν ὑπερκειμένων μαζῶν τῶν ὀρέων, τὰ δὲ κάτωθεν

αὐτῶν στερεὰ πρότερον πετρώματα τήκοντκι, ἐνῷ τὰ ἐντὸς συμπεπιεσμένα ἀέρια ἀφίπτανται. Ἐκ τούτου γεννᾶται ἠφαίστειον, ὡς μᾶς ὑπέδειξεν ἡ φιάλη μετὰ τοῦ ἐξ ἀνθρακικοῦ ὀξέος ὕδατος. Οὕτω δὲ γίνεται καταληπτὸν καὶ διὰ τί τὰ ἠφαίστεια κεῖνται πάντοτε ὡς περιδέραια ἀδαμάντινα κατὰ μῆκος τῆς σειρᾶς τῶν ὀρέων παρὰ τὴν θάλασσαν τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο· διότι ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης ὑπάρχουσι ἀκριβῶς κατὰ σειρὰν αἱ μεγαλήτεραι διαρρήξεις, καὶ τὰ βαθύτερα χάσματα (ῥωγμαί). Ἐνταῦθα καταβυθίζονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὄγκοι μεγάλοι γῆς, ἡ δὲ θάλασσα ἠδυνήθη νὰ εἰσχωρήσῃ μέχρι τῶν ἀπομεινάντων τειχῶν τῶν ὀρέων. Αὕτη ἡ θάλασσα οὐδεμίαν ὡς ἐκ τούτου ἔχει ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν ἠφαιστείων καὶ ἑπομένως παρουσιάζεται νέα ἀντίφασις πρὸς τὴν παλαιὰν θεωρίαν τῆς γενέσεως αὐτῶν. Τὸ ὅτι εὑρίσκεται αὕτη πλησίον τῶν ἠφαιστείων δεικνυει μόνον ὅτι συνοδεύει αὐτὰ καὶ ὅτι προέρχεται ἐκ κοινῆς αἰτίας. Ὅπου δὲ ἡ γῆ κατέρχεται ὁμαλῶς πρὸς τὴν θάλασσαν, ὡς συμβαίνει εἰς τὰ παράλια τοῦ ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, οὐδὲν ὡς ἐκ τούτου παρουσιάζεται ἠφαίστειον.

Ἐντύπωσιν βεβαίως θὰ ἔχει κάμῃ εἰς τὸν ἀναγνώστην, ὅτι ἐν τῇ βραχείᾳ ταύτῃ ἀπεικονίσει τῶν νέων ἰδεῶν περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς γῆς οὐδόλως ἐμνημονεύσαμεν μέχρι τοῦδε τῆς ὑποτιθεμένης ἐπιρροῆς τῆς σελήνης ἐπὶ τῆς παρησίας τῶν σεισμῶν· ἐννοῶ τὴν θεωρίαν τοῦ Falb. Ἡ περὶ τούτου αἰτία τῆς σιωπῆς μου εἶνε ἁπλουστάτη, καθ' ὅτι ἡ ἰδέα αὕτη, τὴν ὁποίαν ἐξέφρασεν ἄλλως πολὺ πρὸ τοῦ Falb ὁ ἐμβριθὴς ἐρευνητὴς τῶν σεισμῶν Perrey, στηρίζεται ἐπὶ τῆς πρότερον γενικῶς ἐπικρατούσης ὑποθέσεως περὶ τῆς διαπύρου ῥευστῆς θαλάσσης κάτωθεν τῶν ποδῶν μας. Δὲν πρέπει δ' ἐνταῦθα νὰ ἀρνηθῇ τις καθολοκληρίαν, ὅτι ἡ σελήνη ἐξασκεῖ ἐπίδρασίν τινα ἐπὶ τῶν σεισμῶν καὶ τῶν ἠφαιστείων φαινομένων. Ἀναμφιβόλως ἡ σελήνη δὲν εἶνε ἡ αἰτία αὐτῶν· εἰς ἐξαιρετικάς τινας ὅμως τὸ πολὺ περιπτώσεις παίζει τὸ μέρος τοῦ δαυλοῦ, τὸν ὁποῖον ῥίπτει τις ἐπὶ βυτίου πυρίτιδος.

Ὡς ἀνωτέρω εἴδομεν ἡ ἐλάττωσις τῆς πιέσεως ἀπὸ τῶν βαθέως κειμένων στρωμάτων, παράγει τὴν ἔκρηξιν τῶν ἠφαιστείων. Ἡ ἕλξις τῆς σελήνης εἴς τινας περιστάσεις ἐλαττοῖ πραγματικῶς τὴν πίεσιν ταύτην, ἀλλὰ τόσον ὀλίγον ὥστε αὕτη δίδει τὸν τελευταῖον τῆς καταστροφῆς κτύπον ὅταν ὑπάρχῃ ἤδη ἔκτακτος μεγάλη ἔντασις. Εἴς τινα μάλιστα περίπτωσιν γνωρίζομεν ἄνευ ἀμφιβολίας, ὅτι ἐλαχίστη ἐλάττωσις τῆς πιέσεως βοηθεῖ βεβαίως τὸ φαινόμενον τῶν ἠφαιστείων, ἡ περίπτωσις δ' αὕτη εἶνε τὴ διαρκῶς καὶ ὡς ὡρολόγιον κανονικῶς ἐργαζόμενον μικρὸν ἠφαίστειον Στρόπολι, τὸ ὁποῖον ὑψοῦται ἐκ τῆς Μεσογείου θαλάσσης ἀρκτικῶς τῆς Σικελίας. Τοῦτο, ὡς εἶνε πασίγνωστον, ἐξωθεῖ περισσότερον καπνὸν καὶ εὑρίσκεται εἰς ζωηροτέραν ἐνέργειαν ὅταν ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις εἶνε μικρὰ παρ' ὅταν εἶνε μεγάλη, οἱ δὲ ναυτικοὶ μετεχειρίζονται αὐτὸ ἕνεκα τούτου ὡς ἀσφαλῆ ἀεροσκόπον ἀπὸ τῶν παναρχαίων ὡς φαίνεται χρόνων.

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ)

Σ. Κριτσιλης.

ΤΑ ΤΕΚΝΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Ἐν Oberhof ὅπου εὑρίσκονται οἱ τέσσαρες υἱοὶ τοῦ νῦν αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, δι' ὅλης τῆς ἡμέρας βλέπει τις αὐτοὺς ἐνδεδυμένους στρατιωτικά, φέροντας ὑψηλὰ ὑποδήματα, πτερνιστῆρας καὶ σπάθας. Οἱ τρεῖς μεγαλείτεροι ἔχουσιν ἡλικίαν ὁ μὲν 6 ἐτῶν, ὁ δὲ 5, ὁ δὲ τεσσάρων. Ζητοῦσι δὲ νὰ ἐξοικειώσωσιν αὐτοὺς πρὸς τὸ ἐπάγγελμα τῶν ὅπλων ἐπὶ τοσοῦτον, ὡσεὶ μὴ ὑπῆρχεν ἄλλο ἐν τῷ κόσμῳ. Περὶ τούτου ἀναγινώσκομεν τὰ ἑπόμενα ἐν γερμανικῇ ἐφημερίδι.

«Εἰς τὴν θέσιν ὅπου παίζουσιν οἱ πρίγκιπες κατεσκευάσθη ὀχύρωμα φέρον δύο μικρὰ τηλεβόλα. Ἐκκτὸν μέτρα παρέκει ὑπάρχει στρατόπεδον μετὰ σκηνῶν. Μόλις εἶχον καθήσει καὶ εἶδον προσερχομένους τοὺς τέσσαρας βασιλόπαιδας. Ὁ εἷς ἔπαιζε τὸ τύμπανον, ἐνῷ οἱ δύο ἄλλοι ἠκολούθουν βήματι ὁδοιπορικῷ, εὐθυτενεῖς, τὸ ὅπλον ἐπ' ὤμου φέροντες. Δύο χωροφύλακες πεζοὶ καὶ εἷς ἔφιππος συνώδευον αὐτοὺς καὶ συνέπαιζον. Εἰς ὀλίγην ἀπόστασιν παρέκει ἦσαν αἱ κυρίαι τῆς τιμῆς μὲ τὸν τέταρτον πρίγκιπα, ὅστις ἦτο ἐνδεδυμένος διὰ λευκῆς ἐσθῆτος, ἀλλ' ἔφερε καὶ οὗτος μικρὸν κράνος θωρακοφόρου. Κρυπτόμενος ὄπισθεν φραγῆς εἶδον τοὺς πρίγκιπας παίζοντας· ἐκυρίευσαν τὸ ὀχύρωμα ἐξ ἐφόδου, ἠσκήθησαν εἰς τὸν χειρισμὸν τοῦ ὅπλου, ἐφύλαξαν ὡς σκοποί, πάντα δὲ ταῦτα ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν χωροφυλάκων, οἵτινες ἐδίδασκον αὐτοὺς τὸν χειρισμὸν τοῦ ὅπλου καὶ τοὺς βηματισμούς, σύμφωνα μὲ τοὺς κανονισμούς. Ὁ διάδοχος, ἑξαετὲς παιδίον, δεικνύει ζωηροτάτην κλίσιν πρὸς τὰ στρατιωτικά· ἐζήτησε νὰ τοῦ ἐξηγήσουν τί χρησιμεύει ἓν στρατόπεδον, καὶ ὅτε τῷ ἐδόθησαν αἱ ἀναγκαῖαι διασαφήσεις, προσέθηκε: «*Εἰς τὸ στρατόπεδον φουμάρουν τσιγάρο*;»

Ἄλλην λεπτομέρειαν ἀξίαν ἀναγραφῆς ἀναφέρει ὁ «Ταχυδρόμος» τοῦ Βερολίνου: Πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν τὸ 2ον τάγμα τοῦ 8ου πεζικοῦ συντάγματος τῆς Θυριγγίας διήρχετο πρὸ τοῦ μεγάρου τοῦ Oberhof. Τοῦτο ἀκούσαντες οἱ βασιλόπαιδες ἐξῆλθον καὶ παρετάχθησαν πρὸ τοῦ κιγκλιδώματος. Ὅτε δὲ οἱ πρῶτοι τοῦ τάγματος στίχοι ἔφθασαν πρὸ αὐτῶν, ὁ διάδοχος ἐξέφερε τὸ στρατιωτικὸν πρόσταγμα: *Ἀτενῶς! Παρουσιάστε ἄρμ!* Οἱ δὲ μικκύλοι στρατιῶται ἐξετέλεσαν τὰς κινήσεις μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας, ὥστε τὸ τάγμα ὅλον συνεκινήθη ἐπὶ τῇ θέᾳ των. Οἱ βασιλόπαιδες ἔμειναν ἐν τῇ στάσει ταύτῃ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς παρελάσεως, οὐδέποτε δὲ ἐν οὐδεμιᾷ παρατάξει τὸ τάγμα ἐκεῖνο δὲν παρήλασε μετὰ τοσαύτης κανονικότητος, μεθ' ὅσης ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Oberhof πρὸ τῶν μικρῶν βασιλοπαίδων.

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς πρὸ 25 ἐτῶν αἱ γυναῖκες ἦσαν ἀποκεκλεισμέναι τῆς ὑπηρεσίας ἐν τῷ δημοσίῳ καὶ τῆς ἐνασχολήσεως ἐν τοῖς βιομηχανικοῖς κλάδοις. Νῦν ὅμως ὑπάρχουσιν ἐν Ἀμερικῇ ὑπὲρ τὰς 2,000 γυναῖκες ἰατροί, πολλαὶ ἑκατοντάδες δικηγόρων καὶ μία τῶν καλλίστων δικαστικῶν ἐφημερίδων ἐκδίδεται ὑπὸ γυναικῶν ἐν Χικάγῳ. Ἔχομεν προσέτι ὡς καθηγητὰς ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις, ὡς ἀστρονόμους, μέγα πλῆθος συγγραφέων, χιλιάδας ἐκδότας βιβλίων. Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ μόνον ὑπὲρ τὰς 200 γυναῖκας ἀσχολοῦνται ὡς ἐκδόται. Τὰ δημόσια δημοτικὰ σχολεῖα διευθύνονται κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ γυναικῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων ἀνέρχεται εἰς 100,000. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις ἐμπορικοῖς καὶ βιομηχανικοῖς καταστήμασι πλεῖσται διατηροῦσαι τὰ λογιστικὰ βιβλία καὶ κατάστιχα. Ἐν δὲ τοῖς διοικητικοῖς τμήμασι τῆς Βασιγκτῶνος ὑπάρχουσι 2-3000 γυναῖκες ὡς ὑπάλληλοι λαμβάνουσαι 700-3000 δολλάρια μισθὸν κατ' ἔτος. Εἰς δύο δὲ διαμερίσματα καὶ ἐν μιᾷ Πολιτείᾳ ἔχουσιν αἱ γυναῖκες καὶ δικαιώματα ψήφου. Ἐν πολλαῖς δὲ πολιτείαις ἔχουσι δικαίωμα ψήφου κατὰ δημοτικὰς ἐκλογὰς καὶ μάλιστα ἔν τινι πόλει τῆς πολιτείας Κάνσας καλουμένῃ Ὀσκάλοσα ὅλη ἡ τῆς πόλεως διοίκησις διὰ τῶν ἐκλογῶν περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῶν γυναικῶν, καὶ οὕτω Δήμαρχος, δημοτικοὶ σύμβουλοι καὶ πάντες οἱ λοιποὶ εἰσὶν ἀποκλειστικῶς γυναῖκες. Ἐν πολλαῖς δὲ ἄλλαις Πολιτείαις αἱ γυναῖκες ἔχουσι τὸ ἐκλογικὸν δικαίωμα ἐν τῇ διοικήσει τῶν δημοσίων σχολείων. Καὶ τὰ περισσότερα Πανεπιστήμια εἰσὶν ἀνοικτὰ εἰς τὰς γυναῖκας. Πάντα δὲ ταῦτα ἀποδεικνύουσι μίαν μεγάλην πρόοδον ἐν τῇ πνευματικῇ κινήσει τῶν γυναικῶν, πρὸ 25 ἐτῶν μόλις ἀρξαμένην. Αἱ γυναῖκες ἀνεδείχθησαν ἤδη μεγάλοι παράγοντες καὶ σκαπανεῖς τοῦ πολιτισμοῦ.

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ

Ἡ γυνὴ καταδικάζεται πολλάκις διὰ πράξεις, τὰς ὁποίας δύναται νὰ διαπράξῃ ἀφόβως ἀνὴρ κατὰ πάντα ἔντιμος.

—

Ὁ καλλωπισμὸς δὲν εἶνε πρᾶγμα ἀνάξιον μερίμνης διὰ τὴν γυναῖκα· διότι δι' αὐτοῦ καθίσταται ἔργον τέχνης ἔμψυχον, ἀρκεῖ μόνον ἡ γυνὴ νὰ εἶνε τὸ στόλισμα τοῦ στολισμοῦ της.

—

Ἡ ὄντως εὐγενὴς δέσποινα ἔχει τοὺς αὐτοὺς τρόπους καὶ εἰς τὸ κομμωτήριον καὶ εἰς τὴν αἴθουσάν της, καὶ συμπεριφέρεται ἐξ ἴσου φιλοφρόνως πρός τε τοὺς θεράποντας καὶ τοὺς ἰσοτίμους αὐτῆς.

—

Μία μόνη ὑπάρχει εὐτυχία: ἡ ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος.

Μία παρηγορία: ἡ ἐκ τῆς ἐργασίας.

Μία ἀπόλαυσις: ἡ ἀπόλαυσις τοῦ καλοῦ.

—

Ἡ ἐλπὶς εἶνε βαθμιαία κούρασις, ἥτις ἀπολήγει εἰς ἀπογοήτευσιν.

—

Ἀρκετὴ εἶνε εὐτυχία τὸ νὰ δύναταί τις νὰ ἐκτελέσῃ ἀγαθὴν πρᾶξιν.

—

Ὁ ἄλλος κόσμος βλέπει ἐν ἡμῖν εὐτυχίαν, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς οὐδ' ἠσθάνθημεν κἄν.

—

Μεγίστη εὐτυχία καὶ μεγίστη δυστυχία εἶνε τὸ νὰ μὴ ἐπιθυμῇ τις πλέον τίποτε ἐν τῷ βίῳ του.

—

Ἡ δυστυχία δύναται νὰ καταστήσῃ ὑπερήφανον τὸν ἄνθρωπον· ἡ ὀδύνη τὸν καθιστᾷ ταπεινόφρονα.

—

Μὴ ἔσο ὑπερήφανος ὅτι ὑπέμεινες τὴν δυστυχίαν σου. Μήπως ἠδύνασο καὶ νὰ μὴ τὴν ὑπομείνῃς;

—

Ὁ ἔρως ὅστις εἶνε τοσοῦτον ἰσχυρὸς ὥστε συντρίβει πάντα χαλινὸν καὶ πάντα δεσμόν, θνήσκει ἐν τούτοις ἐξ ἑνὸς χασμήματος.

—

Ὁ ἔρως δὲν βλέπει τὰς ἐλλείψεις, ἡ φιλία τὰς παραβλέπει.

Carmen Sylva.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐκ τῶν μᾶλλον ἀτρομήτων περιηγητῶν τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, μετὰ τὸν ἄγγλον Σὶρ Ρίσαρδ Βοῦρτον, εἶνε βεβαίως ὁ τῆς μέσης Ἀσίας ἀκάματος καὶ φιλοκίνδυνος ἐρευνητής, Ρῶσσος στρατηγὸς Πρεβάλσκης, ἄξιος τοῦ Περόβσκη διάδοχος. Σκοπὸς τῆς νέας περιοδείας τοῦ Πρεβάλσκη εἶνε ἡ μυστηριώδης καὶ μυθώδης Θιβετία, ἔνθα ἀνηρέθησαν ἢ ἐγένοντο ἄφαντοι τόσοι ἄλλοι προγενέστεροι ἐρευνηταί. Ὁ Τσάρος ἐπεδαψιλεύσατο τῷ στρατηγῷ χρηματικὴν χορηγίαν ἐκ πεντήκοντα πέντε χιλιάδων ρουβλίων, διέταξε δὲ καὶ τὴν ἐν Πεκίνῳ πρεσβείαν νὰ παράσχῃ τῷ Πρεβάλσκῃ πᾶσαν δυνατὴν συνδρομήν. Ὁ Πρεβάλσκης συνοδεύεται ὑπὸ 24 Κοζάκων, ἐλπίζει δὲ ὅτι θὰ χωρήσῃ εἰς τὰ ἔνδον τῆς Θιβετίας, εἰς αὐτὴν τὴν καθέδραν τοῦ Δάλαϊ Λάμα, τὴν ἱερὰν καὶ μυστηριώδη τῶν Βουδιστῶν ἑστίαν.

Πρὸς διαιώνισιν τῆς κατὰ τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον δημοτελῶς πανηγυρισθησομένης παρὰ τῶν λαῶν τῆς αὐστροουγγρικῆς μοναρχίας τεσσαρακονταετίας τῆς βασιλείας τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ, συνέστη ἐν Βιέννῃ ἰδιαίτερον κομιτᾶτον, σκοποῦν τὴν ἀνέγερσιν ἀναμνηστικοῦ ὀβελίσκου ἐπὶ τῆς ὑψηλοτάτης ἐν τῇ Αὐστροουγγαρίᾳ κορυφῆς. Ὁ ὀβελίσκος, ἔχων ὕψος πέντε μέτρων, ἔσται κατεσκευασμένος ἐκ λείου γρανίτου. Ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν ὄψεως θὰ φέρῃ γεγλυμμένην ἐν μεταλλίῳ τὴν εἰκόνα τοῦ αὐτοκράτορος, ἐπὶ τῆς βάσεως δ' αὐτοῦ θὰ προσαρμοσθῇ μαρμαρίνη πλάξ, ἐφ' ἧς θὰ χαραχθῇ ἡ πρέπουσα ἀφιέρωσις. Ἡ ἀνέγερσις τοῦ ὀβελίσκου γενήσεται διὰ κοινοῦ ἐράνου, ἡ ἐγκαινίασις δὲ αὐτοῦ θὰ τελεσθῇ πανηγυρικῶς τὴν 2 Δεκεμβρίου, ἡμέραν τῆς ἐπισήμου αὐτοκρατορικῆς ἐπετείου.

Ἡ ἀντιβασίλισσα τῆς Ἱσπανίας Χριστίνα εἶνε ἄφοβος κολυμβήτρια. Διατρίβουσα ἐν τῇ παρὰ τὰ γαλλικὰ σύνορα κώμῃ Ἁγίῳ Σεβαστιανῷ συνέλαβε τὸ σχέδιον νὰ διαπλεύσῃ κολυμβῶσα ὁλόκληρον τὸν λιμένα καὶ νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ μέρους ἔνθα ἦν ἠγκυροβολημένη ἡ κανονιοφόρος Ferrolano. Ἡ βασίλισσα ἐξέπλευσε τῆς παραλίας, ἀκολουθουμένη ὑπὸ τεσσάρων ναυτικῶν καὶ μιᾶς κυρίας τῆς ἀκολουθίας της, ἥτις ὅμως μετ' ὀλίγον ἀποκαμοῦσα ἠναγκάσθη νὰ ἐπιβῇ ἁτμακάτου, ἥτις ἠκολούθει ὄπισθεν μετὰ δύο λέμβων τῆς κανονιοφόρου τὴν ὑψηλὴν κολυμβήτριαν. Ἡ βασίλισσα διέπλευσε διάστημα ἡμίσεος μιλλίου εἰς διάστημα τριῶν τετάρτων τῆς ὥρας, φθᾶσα δὲ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ξηρὰν διὰ λέμβου.

Ἄγγλος ἰδιότροπος θέλων νὰ ἴδῃ εἰς πόσον διάστημα χρόνου κάμνει τὸν γῦρον τοῦ κόσμου ἐν ταχυδρομικὸν δελτάριον, ἀπέστειλε τοιοῦτον εἰς Χόγκ-Κόγκ, μετὰ τῆς παρακλήσεως νὰ ἐπιστραφῇ πρὸς τὸν ἀποστολέα δι' Ἁγίου Φραγκίσκου καὶ Νέας Ὑόρκης. Τὸ δελτάριον ἀφοῦ περιῆλθεν ὁλόκληρον τὴν γῆν, ἐπανῆλθεν εἰς Λονδῖνον μετὰ ἑβδομήκοντα ἀκριβῶς ἡμέρας, ἤτοι διήνυσε τὸν γῦρον τοῦ κόσμου εἰς χρονικὸν διάστημα ὀλιγώτερον κατὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας τῶν πρὸ δεκαετίας ἀπαιτουμένων πρὸς τοῦτο. Ἡ δαπάνη τοῦ μακροῦ τούτου ταξειδίου ἀνῆλθεν εἰς 35 λεπτὰ μόνον.

Οἱ συντάκται καὶ ἀνταποκριταὶ τῶν ἀγγλικῶν ἰδίᾳ ἐφημερίδων μισθοδοτοῦνται ἡγεμονικῶς. Ἀδρότερον πάντων ἀμείβωνται οἱ συνεργάται τοῦ λονδινείου «Χρόνου». Ὁ ἐν Παρισίοις ἀνταποκριτὴς τοῦ «Χρόνου» λαμβάνει ἐτησίως 80,000 φράγκων. Ὁ ἐν Βιέννῃ καὶ ὁ ἐν Βερολίνῳ λαμβάνουσι ἀνὰ 67,500, ὁ ἐν Μαδρίτῃ 25,000 καὶ ὁ ἐν Βρυξέλλαις 12,000. Ὀλιγώτερον πάντων ἀμείβεται ὁ ἐν Χριστιανίᾳ λαμβάνων 6,250 φρ. μόνον, ἀποστέλλων ὅμως ἐτησίως μόλις δέκα πέντε τηλεγραφήματα ἢ ἐπιστολάς. Ἐν ὅλῳ ὁ «Χρόνος» πρὸς ἀμοιβὴν τῶν ἀνταποκριτῶν του, δαπανᾷ ἐτησίως 30,000 λίρας, ἤτοι 750,000 φράγκων.

Εἰς πόσον ὕψος δύνανται νὰ φθάσωσι τὰ μανιώδη κύματα τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἐξηκριβώθη τελευταῖον. Τὸ ἐπὶ τῶν φάρων καὶ φανῶν τμῆμα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἔλαβε περὶ τούτου ἐνδιαφέρουσαν ἔκθεσιν τοῦ φύλακος τοῦ φάρου Tillamock Rock, ἐν ᾧ οὗτος ἀναφέρει ὅτι ἡ θάλασσα συντριβομένη ἐπὶ τῶν βράχων τῆς ἀκτῆς ἀνῆλθε μέχρις ὕψους 160 ποδῶν (48 μ. 76) ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς. Ὁ ῥηθεὶς φάρος εἶνε ἐκτισμένος ἐπὶ βράχου ἔχοντος ὕψος 96 ποδῶν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἡ δὲ τοῦ φωτὸς αὐτοῦ ἑστία εὑρίσκεται 38 πόδας ὑψηλότερον. Κατά τινα τελευταίαν τρικυμίαν ἡ σφοδρότης τῶν κυμάτων ἦτο τοιαύτη, ὥστε ἐξετινάσσοντο εἰς ὕψος 25 ἔτι ποδῶν ὑψηλότερον τοῦ πύργου, εἰς τρόπον ὥστε συνέτριψαν τὰς ὑέλους τοῦ φανοῦ καὶ ἔσβυσαν τὸ φῶς αὐτοῦ.

Σκωτικὴ τις ἐφημερὶς ἐδημοσίευσε τὴν ἀκόλουθον γνωστοποίησιν, μοναδικὴν βεβαίως εἰς τὸ εἶδός της. «Πωλεῖται θέσις δι' ἐπαίτην φέρουσα κέρδος καθ' ἑβδομάδα 30 σελλίνια, κειμένη δὲ εἰς γειτονίαν καλὴν κατοικουμένην ἀπὸ φιλανθρώπους κυρίους.»

— Γιατί, Γεωργάκη, πηγένεις τόσο λυπημένος;
— Μ' ἔστειλε ἡ μαμά μου 's τὸ μπαμπᾶ νὰ μοῦ δώσῃ μιὰ βέργα...

Ἐν δικαστηρίῳ:
— Καὶ δὲν ἦλθε 's ταυτιά σου, μάρτυς, τίποτε ἀπὸ τὴν ἱστορία αὐτὴ τοῦ δαρσίματος τοῦ ἀνδρογύνου;
— Τίποτε, κύριε δικαστά, δὲν ἦλθε 's ταυτιά μου παρὰ ἕνας φοῦσκος ὅταν ἐπῆγα νὰ τοὺς ξεχωρίσω.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1444